

Iesu Keriso Hari Manogā Mareko'a Mirihiro

Ioane bapatiso'a haramiro

(Mataio 3:1-12, Luka 3:1-18, Ioane 1:19-28)

¹ Badi'a Ubuga, Iesu Keriso hari manogā*ni'e 'ahige fureraro.

² Peroveta vazegā* niḡa Isaia*'a, buka zaḡogā* zamaḡano tina'a, 'ahige reiro.

'Ġiano'! Badi'a'a ḡae zamao hari odohe dure'ete'e vazegā 'ahoga ibite tuḡuni'uma, ḡae veize ibi fainifine.

³ Haba boha'anono'o, rae huau'ohe. "Zuhi'a Boro* ibi faine haḡae to'i! Ane ibi mae duduno'i!" '

⁴ Ebu hari odohe dure'ete'e vazegā, niḡa Ioane Babatiso'a haba boha'a onairo. Ani harame'ena'a, 'ahige reiro. 'Sau'anono'o ḡihuradu bapatiso mo'i! Zae sau'a Badi'a'a mae vaḡinifine.'

⁵ Iudea* haba'a azaḡa nidu'a zuni Ierusalema ne azaḡa nidu'a, Ioane vaḡe onamiro, hariḡa egoga veize. Ebu ane ane sau'a rae furenadu, Ioridana vuḡano bapatiso meiro.

⁶ Ioane, ani dabua'e kamelo iguḡa, kibaḡa'e boromakau ogaḡa, ogomuḡa'e fihore ebu 'avore godaḡa.

⁷ Ani harame'ena'a, 'ahige reiro. 'Vaze 'ahoga, eḡe ḡarunio onai'uma vazegā, ani ḡiḡi'a'e ḡihi'a, u e ḡiḡi'a'e zuhu'a. Ane teite mene idaḡa. E

ani oda babaḡano ḡuḡuraduni, ani oda ḡauḡa miniḡa fuhi'ohanoga zuni mene idaḡa.

⁸ E'e vu hina bapatzozeha. U ani'e Vine Zaḡoḡa* hina bapatzozu'uma.'

*Ioane'a Iesu bapatzoniro
(Mataio 3:13-17, Luka 3:21-22)*

⁹ E'e madaḡano, Galilea haba'ano ne niḡa Nazareta, e'ano'o Iesu'a onairo. Ebuni Ioridana vuḡano, Ioane'a Iesu bapatzoniro.

¹⁰ Iesu'a vuono'o gaba tire'enogano, adure'a 'a'adu'ete'e zogone horoniro. Ebu Vine Zaḡoḡa tubugo ninḡa teige horoniro. Ani Iesu vaḡe ovairo.

¹¹ Ebu adureono'o ago 'ahoga igiro. 'Ahige reiro, 'Ḡa'e eḡe ubude, eḡe zamarone. E ḡa mazao matu'u boro.'

*Satani'a Iesu so'oniro
(Mataio 4:1-11, Luka 4:1-13)*

¹² Ebuni Vine Zaḡoḡani'a Iesu, haba boha'a tuḡune onairo.

¹³ Mada ḡae ḡazaḡa gaubanana (40) de'ea radiro. Satani*'a so'onido. Agire ḡauḡa zuni de'ea radiro. Rehano tuḡure viga* nu'a ovaadu danairo.

Iesu'a Galilea haba'ano ane gau mazaḡa fureniro.

(Mataio 4:12-17, Luka 4:14-15, Ioane 4:43-45)

¹⁴ Ioane ġu'ano ohonirote'e ġarugano,* Iesu ani Galilea onamiro. Ebu Badi'a hari manoga harame ragaviro.

¹⁵ 'Badi'a'a reirote'e madaġa 'ai feureha. Badi'a'a gigi'a iziga hina ibito zini'ete'e* madaġa 'ai haniteha. Haġai sau'a sau'a modo'i ebu Badi'a hari manoga mae ġihino'!

Iesu'a vaze ġazaġa huziro, ane ġaruna hegotoga veize
(Mataio 4:18-22)

¹⁶ Galilea du'uraġa boro* genaġano, Iesu'a oname'enogano, vaze aheu'a re'eva feunirote'e horoziro, Simona ebu negoġa Aniderea teite. Zeġe gau'e gozone mau'ete'e.

¹⁷ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Eġe ġaruna hegoto'! Vaze re'evazi'ete'e vazeġa rouga veize ihozi'uma."

¹⁸ Ze ai zogone re'eva modadu ane hegote onamiro.

¹⁹ Tahiga faġa onamiro. E'e zamaġano, vaze aheu negoġeita horoziro, Iakobo ebu Ioane, Zebedeo ubuga. Ze'e zeġe ġasi ranao re'eva faine radiro.

²⁰ Horozirotene, huziro. Ebu zeġe moze Zebedeo'e ġasi rana mode onairo. Ane'a meirote'e azaġa teite muhize onairo. Ebu Iesu ġarunio hegote onamiro.

---

* **1:14** A'e zuhi'a Heroda'a moġaġa bare meirote'e u'ano, Ioane'a 'Ġa haġai sau'a haġaeha' reiro. E'e u'ano zuhi'a Heroda'a maġunadu, ġu'ano ohoniro.

Iesu'a, vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeḡa fainiro

(Luka 4:31-37)

²¹ Iesu ebu ane ḡarunio hegotirote'e azaḡa, ne niḡa Kaperanaumao feuriro. Bana Madaga* madaḡano ani Iuda kuru neḡa diuḡiro, ebu ihoziro.

²² Vaze vaze'a ani ihozoga igirotene, zamaze zaguzagaro. Mazaḡa Mose goro ḡoe'a* ihoze'ete'e azaḡa* teige mene haramiro, rehano Badi'a ḡoere gigi'a hina ihoziro.

²³ E'e zamaḡano, vine sau'a*'a ragano reirote'e vazeḡa 'ahogani'a, Iuda kuru neḡa diuḡiro, ebu 'ahige houna'e ḡoeriro.

²⁴ 'Iesu, Nazareta ne vazeḡa! Eme vaḡe nagini u'ano onaeha? Ġa emeḡe uḡufoga radu, onaa ga? E edeḡa ḡa iniu. Ġa'e Badi'a gigi'a vazeḡa!'

²⁵ Iesu'a vine sau'a ta'iroharo. 'Ago ḡoero'!' Vaze 'adi mazaono'o buano'!'

²⁶ Ebu vine sau'ani'a, buanoga rae, ketokete'ena'a, ḡihau ḡaniḡanaro. Ebu vine sau'a ai buaro.

²⁷ Vaze nidu'a horonadu, zamaze nidu'a zaguzagaro. Ze'e zeḡe'a bare ḡadititiro. "Adi nagini? Nagini iziga ihofe'ohe? Vaze 'adi'e gigi'eta. Vine sau'a zuni zi'etene, egadu, egohu'ohe.'

²⁸ E'ebano'o, Iesu hariḡa, Galilea haba'ano ḡarihe bororaro. Ebu haba nidu'a igi hauḡiro.

Iesu'a Petero emoḡa roḡaeḡa fainiro
(Mataio 8:14-17, Luka 4:38-41)

29 E'ebu'u, Iesu ani Iuda kuru neḡanono'o buau onamiro. Simona ebu Aniderea duḡuru ne diuḡiro. Iakobo ebu Ioane zu zeḡe teite diuḡiro.

30 Simona emoḡa roḡaeḡa'e uginiro 'ahine, baze radiro. Ahi'a'e gigi'a bagaḡa. Iesu'a feurirotene, ihoniro.

31 Iesu'a ane vaḡe onamadu evo'ano meiro, ebu mae ohonirotene, ahi'a gigi'ani ai dauḡiro. Ebu ani'a iḡunadu Iesu veize ogomu ḡorohe haro.

Iesu'a vaze ḡehaḡa faiziro

32 Ḡorava moneo, mada'a ovoe'ete'e zamaḡano, ugi azaḡa ebu vine sau'ani'a ranao reirote'e azaḡa, ane vaḡe tutuze onairo.

33 Ebu ne azaḡa nidu'a'e'e ane ibihetao muririro.

34 Ugi nunu azaḡa ḡehaḡa ani'a faiziro. Ebu vine sau'a sau'a ḡehaḡa hegoze buziro. Ani'a, vine sau'a sau'a'a ḡoeroga 'uiro, mazaḡa zeḡe edeḡa ani iniu.

Galilea haba'ano Iesu'a haramiro (Mataio 4:23-25, Luka 4:42-44)

35 Irara moneo, mada ize mene agaranogano, Iesu'a iḡunadu, haba boha'a 'ahoga onamiro, ebu e'a kuraro.

36 Ebu Simona nabugeta Iesu vaḡe vaḡe onamiro.

37 Horonirotene, 'ahige rae niro. 'Vaze nidu'a ḡa vaḡe'ohe.'

38 Ebu ani'a zina'a, 'Eme ne uhiḡa uhiḡa onamihi, e'ea zuni haramoga. Mazaḡa e'e de'e u'ano onairo.'

39 Ebu ani, Galilea haba'ano neġa neġa nidu'a onamadu, Iuda kuru neġa zamaġano haramiro, ebu vine sau'a sau'a hegoze buziro.

Lefera Vazeġa Fainiro
(Mataio 8:1-4, Luka 5:12-16)

40 Lefera vazeġa 'ahogani'a ani vaġe onairo, ebu ane zamao obena hina tuġadu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ġa urato'idene faiho'i!"

41 Iesu'a vetuġaniro, e'ano'o 'evo'a einadu vaze e'e oboniro, ebu raena'a, "E urate'ohe. Ġae manoro'i!" 'Ougadu lefara e'e'a zogone dauġiro.† ebu niro. 'E urate'ohe. Ġa ai manoro'i!'

42 Ebu ani lefera'a tabara dauġiro, ebu ani 'ai manoriro.

43 Ebu zogone tuġune'enaqa, ġoere riġa hina niro,

44 naena'a, "Nagini'a ġae mazao fureranata'a'e vaze 'ahoga ago no'i! Rehano dibu'o vazeġa vaġe onamadu ahiriġo ihono'i‡! Ebu leferaono'o manoreha rouga veize, Mose'a reirote'e dibu'oġa Badi'a hano'i! 'Ougine vaze'a ġa 'ai manore huneha rae ederi'uma."

45 Rehano vaze e'e'a onamadu, hari e'e, vaze vaze mazao rae ġehaniro. E'e u'ano, Iesu'e ne hunio diuġoga mene idararo. E'ano'o haba boha'ano radiro. Ebu vaze vaze'a, haba 'ahoga 'ahoganono'o, ane vaġe onaido.

---

† 1:41 Zeġe goro'e, lefera vazeġa'e toraga radu, mene oboneete.

‡ 1:44 A'e, ani'a ahiri udahadu manoreha reifine

2

*Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vaseḡa fainiro
(Mataio 9:1-8, Luka 5:17-26)*

¹ Mada nu ḡarugano, Iesu ani Kaperanauma neḡa bare onamiro. Ebu ani'a ane bazuni neḡano diuḡirote'e hariḡa, ne azaḡani'a igiro.

² E'ano'o vase ḡehaḡani'a Iesu'a radirote'e neḡa onairo. E'ano'o ehorohaba'a nidu'a vase'a iri'aviro. Ibiheta haba'ano zuni iri'aviro. Iesu'a Badi'a hari manōḡa haramo ziniro.

³ Vase ḡazaḡani'a, Iesu vaḡe, ahi'a mene hagane'ete'e vaseḡa odohe onairo.

⁴ Rehano vase ḡehaḡa 'ahine, Iesu uhiḡa onamoga mene idararo. Mene idararotene, Iesu'a ehorirote'e hitagano binu fahiro. Ebu ahi'a mene hagane'ete'e vaseḡani'a baze'ete'e farataḡa, mini hina ovoe dabaniro.

⁵ Zeḡe'a Iesu mazao fie'ete'e, Iesu'a horonirotene, ahi'a mene hagane'ete'e vaseḡa niro. 'Ahige reiro. 'Ubude! Ḡa sau'a 'ai rae 'ueha.'

⁶ Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vaseḡa nu'e, e'e zamaḡano ehoriro, ebu zamazeo zamariro.

⁷ 'Ahige reiro. 'Nouga'ahi vase 'ahi 'ouge ḡoere'ohe? 'Adi'e Badi'a ni sausaune'ete'e ḡoe'a. Iniu'a da'o sau'a mae vaḡini'uma? Badi'a'a da'o haḡai'uma.'

⁸ Zeḡe'a 'ouge zamarirotene, Iesu ani zeḡe'a zeḡe zeḡe zamao 'ouge zamarirote'e, ane zamao ederiro. Ebu ziro. 'Za nouga'ahi zae zamao 'ouge rae zamare'ohe?

⁹ Ahi'a mene hagane'ete'e vaseḡa nouge nouge rae nine, ḡoe'a'e ufiḡa? 'Ḡae sau'a 'ai rae

modeha' rae ni'ete'e ga 'Iḡunadu onamo'i' rae ni'ete'e?

¹⁰ Rehano e ani manoni'uma ebu ani sau'a zu rae modi'uma, mazaḡa eḡe, Vaze Ubuḡa'e raha 'adao vaze sau'a rae mode'ete'e gigi'aḡa meirote'e zuni za ihozi'uma." Ebu Iesu'a ahi'a mene hagate'ete'e vazeḡa e'e nina'a,

¹¹ "Eḡe'a ḡa'ohe. Iḡuno'i ebu farataḡo odohadu neḡo onamo'i!"

¹² Ani iḡuniro. Ebu Farataḡa mae ḡihinadu, vaze nidu'a ubumao e'e neḡanonono'o buaro. Ebu zeḡe nidu'a zaguzaganadu, Badi'a niḡa mae ḡihiniro, ebu 'ahige reiro. 'Ibite 'ahiguḡa mene horoniro.'

Iesu'a Levi huniro

(Mataio 9:14-17, Luka 5:33-39)

¹³ Iesu ani Galilea du'uraḡa boro genaḡa bare onamiro. Vaze ḡuḡuvaḡa nidu'a, ani vaḡe onairo, ebu ani'a ihoziro.

¹⁴ Iesu'a bare ibio onamirote'e zamaḡano, Alefeo ubuga Levi horoniro. Ani |itakesi moni| rḡa* ufe'ete'e neḡano ehoriro, ebu Iesu'a niro. 'Eḡe ḡaruna aro'i!' Ebu ani'a iḡunadu, Iesu ḡaruna hegotiro.

¹⁵ Iesu'a Levi neo ogarote'e zamaḡano, takesi azaḡa zu haḡai sau'a azaḡa ḡehaḡani'a Iesu zu ane tahi'atahi'a teite ogau tiburaro. Mazaḡa vaze ḡehaḡa bagaḡani'a, Iesu ḡaruna iḡaiḡa hegotido 'ahine.

¹⁶ Ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e Farisea azaḡani'a, Iesu horoniro, |itakesi moni| rḡa guge'ete'e azaḡa zu, sau'a azaḡa rae zi'ete'e teite ogau'enogano. Ebu Iesu tahi'a tahi'a ḡadiziro.

'Nougadu Iesu'e | itakesi moni | r̄ga guge'ete'e azaḡa zu, sau'a azaḡa rae zi'ete'e teite ogau tiburu'ohe?*

¹⁷ Ebu Iesu'a e'e egadu ziro, raena'a, "Ugi o'o'a azaḡa'e gohe vaseḡa mene vaḡe'ohe, rehano ugi azaḡani'a ani vaḡe'ohe. E'e teige, e'e haḡai duduḡa rae zamare'ete'e azaḡa huzoga radu mene onairo. Rehano haḡai sau'a rae zamare'ete'e azaḡa huzoga radu onairo."

*Ogomu zaḡozaḡe'ete'e ḡadimaro
(Mataio 9:14-17, Luka 5:33-39)*

¹⁸ Mada 'ahogano, Ioane tahi'a tahi'a zuni Farisea azaḡa*ni'a, Mose goro ḡoe'a idunaḡano zaḡozaḡiro. Mene ogaro. Vaze nu'a onaadu, Iesu ḡadiniro. 'Ahige reiro. 'Ioane tahi'a tahi'a, zuni Farisea tahi'aḡa'e zaḡozaḡe'ohe. Rehano nougadu ḡae tahi'a'e mene zaḡozaḡe'ohe?'

¹⁹ Iesu'a ziro. 'Ahige reiro. 'Zamaro'! Hahure'ete'e madaḡano, ohoze hahu iziga'a, ane'a huze'ete'e vaseḡa teite ogau'ete'e zamaḡano, ze zaḡozaḡi'uma ga mene? Zeḡe'a ohoze hahu iziga teite radiu'ete'e madaḡano mene zaḡozaḡi'uma.

²⁰ Rehamo e'e madaḡa onai'uma. Agire azaḡani'a ohoze hahu iziga, ane vase nidu'a mazaono'o mae vaḡini'uma. E'e madaḡano zeḡe'a zaḡozaḡe'ena'a, mene oga'uma.'

²¹ Vaze 'ahogani'a dabua iziga vari'e madu dabua amahiḡa mene banini'uma, mazaḡa dabua si'iga iziga'a amahiḡa hutubadu borofe ziga'uma.

---

* **2:16** Ze'e vase 'uguḡa teite tiburu ranoga'e sau'a rae zamariro.

22 Vaze tibuhuga zuni mani ogaḡa mahiḡa zamaḡano |ivaini|r vuḡa* iziga mene iḡi'uma. (A'e |ifainafu|r vuḡa heuḡa) Iḡine, vehu'u mani ogaḡa fu'uradu, ziga'uma. Ebu |ivaini|r vuḡani'a sori'uma. |iVaini|r vuḡa zu mani ogaḡani'a sauta'uma. E'ano'o |ivaini|r vuḡa iziga'e mani ogaḡa iziga zamaḡano da'o iḡi'uma.'

*Bana Madaḡa zaḡoe'ete'e ḡadimaro
(Mataio 12:1-8, Luka 6:1-5)*

23 Bana Madaḡa 'ahogano, Iesu ani, tahi'aḡa teite |iuiti|r* (wheat) mebaḡa genaḡano on-amiro. Ebu tahi'aḡa'e |iuiti|r maḡa riri'e madu, au onamiro.

24 Farisea azaḡani'a Iesu ḡadiniro. 'Ḡiano'! Ze'e nougadu Bana Madaḡa goroḡa varade'ena'a, |iuiti|r hirive'ohe?'

25 Ebu Iesu'a naenaeziro. 'Za buka zaḡoḡa zamaḡano, Davida'a nagini haḡairota'a'e, me'odiro ga? Davida ani, ane uti azaḡa teite ogomuze'a hauḡadu, vinize ruziro.

26 Abiata ani'e, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a reirote'e madaḡano, Davida'a Badi'a ne diuḡiro. Badi'a ubumao tirote'e |iberedi|rḡa* Abiata'a mae hanadu, aro. A'e Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡani'a da'o au'ete'e |iberedi|rḡa, rehano aro. Ebu ane teite onairote'e azaḡa zuni mae ziniro.'

27 Ebu Iesu'a ziro. 'Badi'a'a, Bana Madaḡa'e, vaze'a manoḡa hidifine haḡairo. Badi'a'a vaze mene haḡairo, Bana Madaḡa veize.

28 E'ano'o, eḡe, Vaze Ubuga'e, Bana Madaḡa ibitohau'ete'e zuhi'aḡa.'

3

Iesu'a evo'a beoĝa vazeĝa fainiro
(*Mataio 12:9-14, Luka 6:6-11*)

¹ Iesu ani Iuda kuru neĝano bare diuĝiro. Evo'a beoĝa vazeĝa 'ahoga zuni e'ema.

² Farisea azaĝa zuni e'ea Iesu murirohaudo. Iesu'a Bana Madaĝa madaĝano, vaze e'e faini'uma ga mene rae zamare radiro, kotao mae ohonoga veize.

³ Ebu Iesu'a evo'a beoĝa vazeĝa nina'a, 'ahige reiro. 'Iĝunadu aro'i!'

⁴ Ebuni Iesu'a murire'ete'e azaĝa ĝadize'ena'a, 'ahige reiro. 'Mose goro ĝoe'a'e, Bana Madaĝa madaĝano nagini haĝaine idaĝa ra'ohe? Vaze danazi'uma ga sausaŭzi'uma? Ĝabozi'uma ga zimi'uma?' Rehano ze mene naenaeniro.

⁵ E'ano'o Iesu ani maĝune'ena'a, ehamu ragaviro, zuni zeĝe zama tuhiĝa u'ano, vetuĝazi ruziro. Ebuni evo'a beoĝa vazeĝa niro. 'Evo'o eino'i!' reiro. Ani einiro, ebu evo'a ai manoriro.

⁶ E'ebone, Farisea azaĝa ai Iuda kuru neĝanono'o buau ĝouriro. Ebu Heroda teite rau'ete'e azaĝa teite nu'oranadu, Iesu manoga ibiĝa vaĝido.

Ĝuĝuva du'ura boro genaĝano

⁷ Iesu'e, ane tahi'a tahi'a teite Galilea du'uraĝa boro onamiro. Ebuni Galilea haba'anono'o vaze ĝuĝuvaĝa ani teite ĝiriu onamiro. Ebu ĝuĝuva boro'a, Iudea haba'anono'o,

⁸ Ierusalem a neĝanono'o, Idumea haba'anono'o, Ioridana vuĝa mone afaono'o, ebu Turo ebu Sidona haba'anono'o onairo,

mazaġa ze'e Iesu'a nagini haġairrote'e hariġa nidu'a igiro 'ahine.

⁹ Ebuni ane tahi'a ziro. 'Eġe veize ġasi 'ahoga mae to'i, vase ġuġuvaġani'a tu'ihe ruhi'uma bobo.'

¹⁰ Mazaġani'e, ibite ani'a ugi azaġa ġuġuva ai faizirote'e u'ano, ugi azaġa nidu'a bibitiro, 'evoreze ani mazao 'u'utoga rae.

¹¹ Ebuni vine sau'ani'a ragano reirote'e azaġa'a Iesu horonidotene, ane zamao ġuġuradu, houna'e ġoerido. 'Ġa'e Badi'a Ubuga!'

¹² Rehano ani'a ġoere riġa hina zina'a, 'Ago rae fureno'!' rae reido.

Iesu tuġure azaġa gaubanana aheu fare (12) meiro

(Mataio 10:1-4, Luka 6:12-16)

¹³ E'e ġarugano, Iesu ani maġa 'ahoga itiro. Ane'a uratirote'e azaġa huziro, ebuni ze ani vaġe onamiro.

¹⁴ Ebuni ani'a gaubanana aheu fare (12) zamaziro, zeġe'a ane ġatinoga, zuni haramo tuġuzoga veize,

¹⁵ zuni Badi'a gigi'a zenadu, vine sau'a hegoze buzoga veize.

¹⁶ Simona'e niġa 'ahoga Petero rae turahiro.

¹⁷ Iakobo ani negoġeta Ioane, ze'e Zebedeo ubuga. Nize 'ahoga'e Boanere. E'e hugani'e 'adure'a ġudau'ete'e, e'e ubuga.'

¹⁸ ebu Aniderea, Filifo, Batolomeo, Mataio, Tomasi, Iakobo, ani Alefeo ubuga, Tadeo, Simona, ani Zelote vazeġa,*

---

* **3:18** Zelote vazeġa'e Isaraela neġa veize Roma gavamani teite utitidote'e vazeġa

19 ebu Iuda Isakariota, ani vesu'u Iesu revoharote'e* vazegā.

Iesu zu Belezebulo

(Mataio 12:22-32, Luka 11:14-23, 12:10)

20 Ebu Iesu ani bazuni neḡa onamiro. Rehano vase ḡuḡuvaḡa hena bare nu'orarote'e u'ano, ani, tahi'aḡa teite oganoga zuni mene idararo.

21 Nabugani'a hariḡa igiro, ebu ani bare tutune onamoga veize onairo. Mazaḡa vase ai raena'a, 'Ani ai baboraneha.' reiro.

22 Ierusalemema neḡanono'o, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa ovairo. Ebu 'ahige reiro. 'Ani'e Satani, niḡa Belezebulo, e'e'a ragano reiro. Ebu ani'e, Belezebulo inaraḡa hina vine sau'a sau'a hegoze buze'ohe.'

23 Ebuni Iesu'a huzadu, hari idaidaḡa* 'ahoga ziro. 'Ahige reiro. 'Satani'a satani 'ahoga nouge nouge hegoze buzi'uma?'

24 '|iGavamani|r neḡa tiba zamaḡano, zeḡe'a roivotadu, utitifone, e'e |igavamani|r neḡani'e mene edau gigaḡafo.

25 Ebu iduhu tiba zamaḡano, zeḡe'a roivotadu, utitifone, e'e iduhuḡani'e mene edau gigaḡafo.

26 Ebu satani zamaḡano, zeḡe'a bare utitadu, roivotifone, ze mene edau gigaḡafo, rehamo haugifo.

27 Vaze 'ahogani'a ize gezo inara vazegā ogoru tadu ane neo diuḡi'uma zu ani tohe ḡonota'uma.

28 Hubehune eḡe'a zi'ohe. vase sau' a nidu' a ebu Badi' a rae sausaune' ete' e ḡoe' a zu Badi' a' a rae modi' uma.

29 U Vine Zaḡoḡa rae sausaunine, ani sau'a'e mene aḡutu modi' uma, rehano iḡaiḡa ane mazao radiu tuḡutuḡu.'

30 Iesu'a hari idaidaḡa 'ouge reirota'a'e, ze raena'a, 'Ani'e vine sau'aḡeita.' reiro 'ahine.

Iesu vi'a ebu negoḡa

(Mataio 12:46-50, Luka 8:19-21)

31 E'e ḡarugano, Iesu vi'a ebu negoḡani'a Iesu vaḡe onairo. Ne enogano edanadu, ḡoere tuḡuriro, Iesu hunoga veize.

32 Vaze ḡehaḡani'a ḡurune ehoriro, ebu zeḡe'a nina'a, 'Giano'i! Vi'u ebu negoḡo'e enoneo edau'ohe. Ḡa vaḡe'ohe.'

33 Ani'a naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Nanuhe ebu negohe'e iniu?'

34 Ebuni ani'a, ḡurune ehoridote'e azaḡa ehamu ragave'ena'a, ziro. 'Ahige reiro. 'Nanuhe ebu negohe'e 'adi'e'e.

35 Badi'a ura haḡae'ete'e azaḡa, ze'e negohe, ezehe ebu nanuhe.'

4

Hari idaidaḡa, ezone feune ḡorau'ete'e

(Mataio 13:1-9, Luka 8:4-8)

1 Iesu'a du'ura boro genaḡano bare ihoziro. Ebu vaze ḡuḡuvaḡani'a ani babaḡano nu'oraratene, ani ai ḡasio tiradu, zamaḡano ehoriro du'ura ragano. Vaze ḡuḡuvaḡa nidu'a'e rahao du'ura boro genaḡano nu'oraro.

2 Ebu ani'a hari idaidaḡa hina ḡau ḡehaḡa ihoziro. Ihoze'ena'a, ziro, raena'a,

³ 'Ego'i! Hihi vazegā 'ahogani'a mebaḡano ezone ḡora onamiro.

⁴ Ebu feune ḡuzuhiretene, nuḡone ibio buaro, ebu nini'a onaadu, au hauḡiro.

⁵ Nu'e hadi haba'ano buaro. Rahaḡa'e severaḡa. Ezogani'e ḡarihe ḡuhuriro, mazaḡa rahaḡa'e mene baruḡa.

⁶ Ebu mada'a hiarotene, ane gigi'ani'a ḡuhuḡa manadu imiraro, mazaḡa taiga o'o'a.

⁷ Ezone nu'e ve renogano rururaro. Ve renoga ḡuhure bororadu ezone ḡuhuḡa simariniro, ebu mene iniro.

⁸ Rehamo ezone nu'e haba manoḡano buarota'a'e, faine ḡuhuriro. Faine bororaro, ebu faine hudaro. Hudarotene, nu'e huga ḡae uḡidu gaubanana (30) haḡairo. Nu'e huga ḡae fu'o tu tiba fare gaubanana (60) haḡairo. Nu'e huga ḡae gaubanana gaubanana (100) haḡairo.'

⁹ Ebu Iesu'a reiro. "Teḡaḡeta vazegā'e faifaine egadu huga edero'i!"

*Nougadu Iesu'a hari idaidaḡa reiro
(Mataio 13:10-17, Luka 8:9-10)*

¹⁰ Neganu'u, Iesu ane da'o rougano, iniu iniu ane teite rau'ete'e azaḡani'a ane tahi'a tahi'a teite Iesu vaḡe onamaduni, hari idaidaḡa reirote'e ḡadimaro.

¹¹ Ebu ani'a ziro, "Za'e Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo 'u'uru ti'ete'e ihoze'ohe. Vaze 'ahoga 'ahoga'e hari huga nidu'a hari idaidaḡa hina da'o ihoze'ohe.

¹² A'a'e 'ahiguḡani'a furerafine.

Zeḡe ehamatite'eba, mene horonoga, zeḡe abiti'udemo, mene ederoga, Zeḡe zama

Badi'a mazao mene ġihuroga veize, ebu Badi'a'a zeġe sau'a mene rae modoga veize.'

*Iesu'a ezone hariġa huga faine rae fureniro
(Mataio 13:18-23, Luka 8:11-15)*

¹³ Ebu Iesu'a ġadiziro. 'Za hari idaidaġa 'ahi mene edere'ehehe? 'Ougine, hari idaidaġa 'ahoga 'ahoga huga'e nouge nouge ederi'uma?

¹⁴ Ezone ġorau'ete'e vazeġani'a Badi'a hari ġorau'ohe.

¹⁵ Ibio buau'ete'e ezoga'e 'ahiguġa. Ze ġoere igi'ete'e zamaġano, satani'a ġarihe onaadu, zeġe zamao ġorarote'e hariġa mae vaġine'ohe.

¹⁶ Ezone hadi haba'ano rururu'eta' e, Badi' a ġoere igi'etene matu'uzeta mae ġihine'ohe.

¹⁷ Rehano ze taiga o'o'a 'ahine, mene faġa radi'uma. Badi'a ġoere u'ano, aduga ġehaġa hidi'etene, zogone uite'ohe.

¹⁸ Ezone ve renoga zamaġano rururu' eta'e, ze Badi'a ġoere igi'ohe.

¹⁹ Rehano raha ġauġa ufeta zamare'ohe, obone'ete'e toheġa ufeta zamare'ohe, ebu ġau nu ġehaġa urate'ohe. E'ano'o Badi'a ġoere 'uadu mene ini'ohe.

²⁰ Rehano ezone raha manoga rururarota'a'e, Badi'a ġoere igi'ohe zu mae ġihine'ohe. Ebu hudau'ena'a, nu'e huga ġae 30, nu'e huga ġae 60, nu'e huga ġae 100 ini'ohe.

*Ihure hari idaidaġa
(Luka 8:16-18)*

²¹ Iesu'a hena ziro. 'Ahige reiro. 'Thure meine'e, siuva 'u'uġano ga bazuni na'aġa

'u'uḡano mene ti'uma. Ihure ti'ete'e haba'ano ti'uma.

²² 'U'uru radiu'ete'e toheḡa nidu'a furera'uma. Ebu ogone ti'ete'e toheḡa zuni ḡiani'uma.

²³ Teḡaḡeta vazegā'e igi'uma.'

²⁴ Ebu ziro. 'Igi'ete'e ḡoe'a zamare rado'i! Badi'a ḡoere'e 'ahiguḡa. Ḡa nouge nouge igi'ete'e, e'e idane, Badi'a'a ḡani'uma, ebu ḡoere 'ahoga 'ahoga zuni ḡani'uma.

²⁵ Igi'ete'e vazegāni'e, zamaḡa 'a'ada'uma. Mene igi'ete'e vazegāni'e, zamaḡa tahiḡa 'a'adu'ete'e zuni, Badi'a'a mae vaḡini'uma.'

Hari idaidaḡa, ezone, ane'a bare ḡuhure'ete'e

²⁶ Iesu'a bare ziro. 'Badi'a'a ibito zini'uma ibiḡani'e 'ahiguḡa. Vaze 'ahogani'a mebao ezone feune ḡorau'ohe.

²⁷ Ohere baze'ohe. Madai ragave'ohe. Ebu ezone'a ḡuhure'ohe, ebu farau'ohe. Rehamo ḡoranoga vazegāni'e aḡu'a nouge nouge ḡuhuradu, farau'ohe.

²⁸ Raha ane'a bare ḡuhunadu, huga haḡae'ohe: Ibite ḡuhure'ohe, ebu di'iru'ohe. Ebu ḡonagano di'iru'ete'e zizugano huga haḡae'ohe.

²⁹ Hugani'a hudau'etene, kari hina vari'e'ohe, mazaḡa hirive'ete'e madagani'a feura'ahi.'

*Badi'a'a Ibitozini'ete'e Moneo Goeriro
(Mataio 13:31-32,34, Luka 13:18-19)*

³⁰ Ebu Iesu'a bare reiro. 'Badi'a'a ibitozini'eta'a'e nagini hina idani'uma, ga nagi hari idaḡa hina idani'uma?

31 A'e ire niḡa fufu,* e'e ezoga heuḡa. Ra-hao ḡorau'ete'e zamaḡano, maḡa'e komeḡa fase, haba nidu'a zamaḡano.

32 Rehano ḡoraune, ḡuhuradu fara'uma, ebu borora'uma. Ire fouḡa 'ahoga 'ahoga vitine fara'uma. Ebu ezaga boro boro'a fara'uma. Ebu e'e zauhaḡano nini'a onaadu, neze haḡai'uma.'

33 Iesu ani hari idaidaḡa, 'ahiguḡa ḡehaḡa hina vaze mazao haramiro. Zeḡe edeḡa idane haramiro.

34 Ani'e hari idaidaḡa hina da'o ziro. Rehamo ane tahi'a tahi'a teite da'o radirote'e madaḡano bone, ani'a huga nidu'a ihoziro.

*Iesu'a zavara boro 'uiro
(Mataio 8:23-27, Luka 8:22-25)*

35 E'e madaḡano ḡorava moneo Iesu'a ane tahi'a tahi'a zina'a, "Eme du'ura mone afa far-ihī."

36 Iesu tahi'a tahi'a'a vaze ḡuḡuvaḡa muhizadu, ḡasio ehoriro, Iesu'a ehorirote'e ḡasiḡano. Ebu onamiro. Ḡasi nu zuni tibano onamiro.

37 Ebu zavara boro'a onairo. Sa'u'a ḡasio kafere diuḡiro, ḡasi ho'ogano. Ebu vu'a ḡasio 'ariga iriva'iro.

38 Rehamo Iesu ani ḡasi ariḡa ḡuzuo evane kobega hina ḡatite baziro. Ebu ze onamadu Iesu evaniro, ebu niro. 'Thore vazeḡa, ḡa mene zamare'ehehe, eme 'ariga rudau'eta'a'e?'

---

* **4:31** Fufu'e Papua New Guinea haba'ano'e mini, rehano Iudea haba'ano'e, ze fufu'e ire.

³⁹ Ebu Iesu'a evatadu zavara riḡa ḡoeriro, ebu sa'u niro. 'Ago haḡao'i! Ago hagarō'i!' Zavara'a dauḡiro. Hagani o'o'a ebu ḡokeni o'o'a.

⁴⁰ Ebu ziro. 'Za nouḡadu rihau'ohe? Za Badi'a mazao ize mene fie'ehehe?

⁴¹ Rehano ze'e riho boro ebu ḡoretitiro. 'Vaze 'ahi'e nagi vaze? Zavara zu sa'u'a zuni ani ḡoere egohu'ohe.'

5

Iesu'a vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeḡa fainiro

(Mataio 8:28-34, Luka 8:26-39)

¹ Iesu ebu ane tahi'a tahi'ani'a, Galilea du'uraḡa mone afao feuriro. Haba niḡa Gerasa, e'a feuriro.

² Iesu ani'a ane tahi'a tahi'a teite ḡasiono'o buarotene, rune haba'anono'o onairote'e vazeḡa teite hidiro. Ani'e vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeḡa.

³ Ani'e idu haba'ano radiudo. Vaze 'ahogani'a batunoga zuni mene idaḡa.

⁴ Ḡae ḡehaḡa ani odaḡa zu evo'a batunido, rehamo mene idaraudo. Iḡaiḡa batu ri'ido, ebu odaḡa batunirote'e auriḡa mau ri'i ḡuzuhido. Vaze'a obone toga zuni mene idaraudo.

⁵ Madai ebu ohere nidu'a idu haba'ano zuni haba maḡano ḡaniḡanau ragavido, ebu ahi'a hadi hina ru'ido.

⁶ Ani'a faḡanono'o Iesu horonirotene, ane u'a dure onairo, ebu ane zamao obena hina tuḡadu ḡuḡuriro.

⁷ Ebu vine sau'ani'a, ane mazaono'o ġihau houna'e ġoeriro. 'Ahige reiro. 'Iesu, Badi'a, Niġa Boro Ubuga, Ġa'e eġe mazao nagini urate'ohe? Badi'a niġano e ġa umi'e'ohe. Aduga ago eno'i!'

⁸ Mazaġa Iesu'a ibite niro. 'Ahige reiro. 'Vine sau'a, vaze 'ahi mazaono'o buano'i!'

⁹ Ebu Iesu'a vaze 'ahi ġadiniro. 'Ġa niġo iniu?' Ebu raena'a, 'E ni'e "Legioni*", mazaġa eme'e ġehaġa 'ahine.'

¹⁰ Ebu Iesu bare bare uminiro, e'e haba'anono'o mene tuġuze buzoga.

¹¹ U maġa kobeġa 'ahogano, aba ġehaġani'a ogau radiro.

¹² E'ano'o vine sau'a sau'ani'a Iesu uminiro. 'Eme tuġufo'i aba mazao, emeġe zeġe ragano rouga.'

¹³ Iesu'a tuġuziro. Ebu vine sau'a sau'ani'a vaze e'e mazaono'o buanadu, aba ragano re' onamiro. E'ebone aba nidu'a, daha aheu (2000)'a maġa duduġa tauġiono'o dure dure ovoadu, du'ura boroo rafatadu, hunuhuniro.

¹⁴ Aba taufe'ete'e azaġani'a feraro, ebu ne boro zu ne kobeġa kobeġa azaġa mazao hariġa haire ġehaniro. Ebu vaze vaze'a nagini'a furerarote'e ġianoga radu, onamiro.

¹⁵ Ebu ze'a Iesu vaġe onairotene, vine sau'a ġehaġani'a ragano reirote'e vazeġani'a, ehore radiu'enogano horoniro. Ani'e dabua haġairo. Zamaġani'e idaġa horonirotene, ze riharo.

¹⁶ E'e horonirote'e azaġani'a me'odo ziniro. Vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeġa, zu aba'a

---

* **5:9** E'e hugani'e uti azaġa daha fu'o tu tiba fare (6000) heuġa

nougirote'e me'odo ziniro.

17 Ebu Iesu mazao umidiro, Iesu'a zeḡe habaono'o vaḡinoga.

18 Iesu'a ḡasio diuḡe'enogano, vine sau'a'a ragano reirote'e vazeḡa ani uminiro, raena'a, 'Eḡe zuni ḡae teite amihi.'

19 Rehano Iesu'a ani gararena'a, 'ahige rae niro. 'Nabugo vaḡe onamo'i! Ebu Zuhi'a'a ḡae veize haḡao ḡanate'e haḡaiḡa boro nidu'a me'odo zeno'i! Ebu zuhi'a'a ḡa nouge nouge vetuḡaḡadate'e me'odo zeno'i!'

20 Ebu ani baradu, e'e haba'a, neḡa gaubanana onamiro, ebu Iesu'a ani ranao nagiḡi haḡairote'e hariḡa rae fureniro. E'e igirote'e azaḡa nidu'a zaguzagaro.

Iairo aboḡa ebu Iesu dabuaḡa obonirote'e roḡaeḡa

(Mataio 9:18-26, Luka 8:40-56)

21 Iesu ebu ane tahi'a tahi'ani'a, du'ura boro mone afa fare onamirotene, e'ea bone du'ura genaḡano, vaze ḡehaḡani'a ane mazao nu'oraro.

22 Iuda kuru neḡa ḡiane'ete'e vazeḡa* 'ahoga, niḡa'e Iairo'a onairo. Iesu horonirotene, odaḡa babaḡano ḡuḡuradu,

23 zamaḡa nidu'a hina Iesu uminiro, raena'a, 'Aboehe kome'a'e ugi boro'a madu, 'ariga rudau'ohe. E'ano'o e umi'e'ohe. Aro'i ebu evo'o ani ranao to'i, ane manoradu ḡabodoga.'

24 Ebu Iesu'a ane teite onamiro. Vaze ḡehaḡa bagaḡa zuni ḡiriu onamiro 'ahine, naenaono'o bibine onamiro.

25 Bato ugiḡani'a madu, muri gaubanana aheu fare (12) zamaḡano, iḡaiḡa ruau radirote'e roḡaeḡa e'ea.

26 Gohe vaseḡa ḡehaḡani'a ḡianiro, rehano adudu radiro. Toheḡa nidu'a mode hauḡiro, rehano ufeta hune sautaro.

27 Ani Iesu hariḡa igirotene, vase ḡehaḡa ḡunuḡano diuḡiro Iesu ḡarunio, ebu dabuaḡa oboniro.

28 Mazaḡa ani'e 'ahige zamariro. 'E'a dabuaḡa tahiḡa obonine zuni, manori'uma.'

29 Ebu ḡarihe hune ruarote'e ai hauḡiro. Roḡae ane'a, ane ahiri zamaḡano, ane ugi ai hauḡirote'e ederiro.

30 Ebu Iesu ani, ane mazaono'o gigi'a inaraḡani'a buarote'e ederiro. E'ano'o vase ḡehaḡa ḡunuḡano ḡarihe tehiro. Ebu vase vase ḡadiziro. 'E dabua iniu'a oboneha?'

31 Ebu Iesu tahi'a tahi'ani'a naenaeni. 'Ḡae e'e horone'ohe, vase ḡehaḡani'a bibi'e'ete'e. Ḡa nougadu 'ahige ra'ohe, "Iniu'a eḡe dabua oboneha?"'

32 Rehano tehe vaḡo vaḡiro. Iniu'a oboneha radu, vaḡiro.

33 Roḡae e'e'a, nagini'a ane mazao furerarote'e ederiro 'ahine, ḡiḡarone'ena'a, rereranadu onairo. Ebu ane zamao ḡuḡuriro. Ebu ane hari huga nidu'a Iesu niro.

34 Iesu'a roḡae niro. 'Aboe, Ḡae' a eḡe mazao fiata' e u' ano ugiḡo' a manoreha. Matu'uḡota onamo'i, ebu ahi'o ugiḡa o'o'a rado'i!'

35 Iesu ani ize, 'adige rae ḡoere'ete'e zamaḡano, tuḡure azaḡa, Iuda kuru neḡa

giane'ete'e vazega neon'o onairo, ebu Iairo nina'a, 'Ga abogo ai rudaneha. Ga nougaduni ihore vazega mazao ize umide'ohe?'

³⁶ Iesu'a ze hari 'omo igirotene, ani re'ore'iro, ebu kuru nega giane'ete'e vazega nina'a, 'Zama go ago adufo'i! Ege mazao zama go tiba hanadu, inaro'i!'

³⁷ Ebu ani vase guguvaga ane teite onamoga garariro, rehano Petero, Iakobo, ebu Iakobo nego ga, Ioane, zege da'o tutuze onairo.

³⁸ Ze, kuru nega giane'ete'e vazega neo feurirotene, vase gehagani'a harae gunugunirote'e horoniro. Ze niau ganiganau radiro.

³⁹ Ani diugadu, 'ahige rae ziro. 'Za nougadu ufeta niau gunugune'ohe? Rogae kobe'a ani mene rudaneha. Ani baze'ohe.'

⁴⁰ Ze egofoharo. Rehano zege nidu'a enona tuguze buziro. Rogae kobe'a vi'a moga ebu ane teite onairote'e aza ga ugidu da'o tutuze diugiro, rogae kobe'a'a baze'ete'e haba'ano.

⁴¹ Ebu Iesu'a evo'a maduni, 'ahige rae niro. 'Tarita kumi' Goere e'e hugani'e 'Rogae kobe'a, ege'a ga'ohe. Iguno'i!'

⁴² Ebu rogae kobe'a'a garihe hune igunadu, edau ragaviro. Ani muri'e gaubanana aheu fare (12). Ze e'e horonirotene, zaguzagaro.

⁴³ Iesu'e goere riga hina iraduguziro. 'Rogae kobe'a 'adi gabonate'e hariga ago rae gehano'i!' Ebu zina'a, 'Rogae kobe'a 'adi ogomu nu hano'i!'

Iesu Nazareta neġa onamiro

(Mataio 13:53-58, Luka 4:16-30)

¹ Iesu'a haba e'e modadu, ane'a bororarote'e haba'a onamiro. Ane tahi'a tahi'a zuni ane teite onamiro.

² Bana Madaġa madaġano, Iuda kuru neġa zamaġano ihoziro. Ebu vaze ġehaġani'a ani haramo igirotene, zeġe nidu'a zaguzagaro. 'Ahige reiro. 'Vaze 'adi gigi'a nidu'a noumaono'o meiro? Nagi edeġa haro? Gigi'a inaraġa haġae'ete'e haġaiġa nouge nouge haġae'ohe?

³ Ani ne ogoru'ete'e vazeġa. Ani Maria ubuga, Iakobo, Iosefa, Iuda ebu Simona negoġa. Ani ezeġa nu zu emeġe habao 'ada radiu'ohe.' 'Ouge rae radu, ze Iesu ġoere mene mae ġihiniro.

⁴ Ebu Iesu'a ziro. 'Peroveta vazeġani'e gubane'ohe, rehano ane'a bororarote'e haba'ano, zu nabuga ubumao, ebu ane neo'e, mene gubane'ohe.'

⁵ E'ea gigi'a inaraġa haġae'ete'e haġaiġa haġaoga mene idararo. Rehano uġi azaġa tiba tiba da'o 'evoreġa ranao teadu, faiziro.

⁶ Ani 'ahige rae zamariro. "Ahi duġuru haġai'e 'ahigugahehe?' Mazaġa ze'e Iesu ġoere mene mae ġihiniro.

Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare tuġuziro

(Mataio 10:5-15, Luka 9:1-6)

E'ebu'u Iesu ani'e e'e haba'ano, neġa neġano Badi'a ġoere ihoze ragavido.

⁷ Ebu ani'a vaze gaubanana aheu fare huziro, ebu aheu aheu tuġuziro. Vine sau'a hegoze buze'ete'e gigi'aġa ziniro.

⁸ Ebu 'ahige rae ziro. 'Zae ragavo madaḡano o'o'a huga ago mo'i. |iBeredi|r, tunahu ago mo'i. |iMoni|r vainao ago odoho'i. Rehano tuḡuze da'o mo'i.

⁹ Tamakaze'e haḡao'i. Dabua tiba da'o haḡao'i. 'Ahogani zu ago mo'i.'

¹⁰ Ebu 'adige rae ziro. 'No'e haba'ano ne 'ahoga diuḡo'idene, e'ea da'o rado'i, ogano'i, ebu bazo'i. Onamo'i. Ebuni e'e haba'anono'o iḡuno'i.

¹¹ Haba 'ahogano ne azaḡa mene mae zouzadu, mene ego zeno'idene, haba modo'i, odaze hu'uruḡa fode buno zeno'i, ze'a nagini haḡaate'e ederoga veize.'

¹² Vaze gaubanana aheu fare (12) onamiro, ebu haramiro vaze vaze zeḡe sau'anono'o ḡihuroga.

¹³ Zeḡe'a vine sau'a ḡehaḡa hegoze buziro. Ebu ugi azaḡa ḡehaḡa mazao dehoru aso ziniro, ebu faiziro.

*Ioane Babatiso'a rudaro
(Mataio 14:1-12, Luka 9:7-9)*

¹⁴ Zuhi'a Heroda*'a Iesu hariḡa igiro, mazaḡa Iesu niḡa vaze ḡehaḡani'a ederiro. Vaze nu'e 'ahige reiro. 'Ioane Babatiso'a runeono'o bare ḡabodiro. E'ebano'o ani'a gigi'a inaraḡa hina 'ahige haḡae'ohe.'

¹⁵ Rehano vaze nu'e 'ahige reiro. 'Ani'e Elia.' Ebu vaze 'ahoga 'ahoga'e 'ahige reiro. 'Ani'e peroveta vazeḡa 'ahoga. Peroveta ibi'a heuḡa.'

¹⁶ Rehano Heroda ani'a e'e igirotene, 'ahige reiro. 'Eḡe'a radu, 'unuḡa vari'e ri'irote'e vazeḡa, niḡa Ioane, ane'a bare ḡabodiro.'

¹⁷⁻¹⁸ Ibite Heroda'a negoḡa, niḡa Filipino, inuga meiro. Inuga niḡa'e Herodia. Ebu Ioane'a ani

mazao bare bare niro, raena'a, "Ĝae'a negoĝo inuga meirota'a'e Badi'a goro vari'eha." E'ano'o, Heroda'a vaze tuĝunadu Ioane obone tiro, ebu ĝu'ano ohoniro.

19 E'ano'o Firifo inuga Herodia'a Ioane maĝunoharo, ebu matihi reiro. Rehano mene idararo.

20 Mazaĝa Heroda'e Ioane rihonadu, tuĝaniro. Heroda ani edeĝa, Ioane ani haĝai manoga haĝae'ete'e vazeĝa, zu gigi'a vazeĝa. E'ano'o manoga mene uratiro. Heroda ani Ioane haramo igirotene, ada'adaniro, rehano matu'iro.

21 Rehano madaĝa ai onairo. Heroda'a furerarote'e madaĝa zamarirote'ea, ogomu boro haĝairo. Ebu ne zuhi'aĝa zuhi'aĝa, zuni uti ĝihi'aĝa ĝihi'aĝa, ebu Galilea haba vaze boro boro* huziro, onaoga veize.

22 E'e zamaĝano Herodia aboĝani'a diuĝi' on-aadu, zavonirotene, Heroda zuni e'ea ehorirote'e azaĝa matu'iro. Ebu Heroda'a roĝae tahi'aĝa niro. 'Ahige reiro. 'Ĝa nagini urate'ete'e toheĝa umido'i! Eĝe'a ĝani'uma.'

23 Ani'a hubehune raena'a, 'ahige rae niro. 'Ĝa nagini urate'ete'e toheĝa umidine, eĝe'a ĝani'uma. Eĝe'a ĝiane radiu'ete'e haba'a ruga zuni ĝani'uma.'

24 Ebu roĝae tahi'aĝa buanadu, vi'a ĝadiniro. 'Ahige reiro. 'E nagini umidi'uma?' Vi'ani'a raena'a, 'Ioane Babatiso vadiga' reiro.

25 Ebu roĝae tahi'aĝani'a Heroda vaĝe ĝarihe bare onamiro. Ebu 'ahige reiro. 'Ioane Babatiso vadiga siuvao teadu, izidi 'ada inine manoga.'

²⁶ E'e igirotene, Heroda ani'e zamaġa adudaro, zuni zamaġa ariro. Rehano ani'a hubehune rae nirote'e u'ano, zuni e'e igirote'e azaġa u'ano, ane ġoere vari'oga mene uratiro.

²⁷ Ebu ane uti vazeġa 'ahoga tuġuniro, Ioane Babatiso vadini vari'e re'adu, odohe aroga veize. Ani onamadu, ġu'ano Ioane 'unu vari'e ri'iro.

²⁸ Vadiga' e siuvao teadu odohe ariro, ebu roġae tahi' aġa hanadu ane' a vi' a odohe haro.

²⁹ Ioane tahi'a tahi'ani'a e'e igirotene, onamadu, Ioane ahi'a meiro. Ebu rune haba'a iduġano teadu hararo.

*Iesu'a vaze ġuġuvaġa daha fu'o (5000)
ġubuziro*

(Mataio 14:13-21, Luka 9:10-17, Ioane 6:1-14)

³⁰ Apostolo azaġa* Iesu vaze bare onairo. Ebu zeġe'a nagini haġairote'e zu vaze vaze ihozirote'e hariġa nidu'a me'odoharo.

³¹ Ebu Iesu'a rae ziro. 'Eġe teite aro'i! Vaze o'o'a haba'a onamihi! Ebu e'ea ahirize ohono'i!' rae reiro. Mazaġa vaze ġehaġani'a zeġe vaze oname onairo. E'ano'o ogau'ete'e madaġa zu o'o'a.

³² Hena zeġe da'o ġasi hina vaze o'o'a haba'a onamiro.

³³ Vaze ġehaġani'a zeġe'a onamirote'e horozadu, ze zeġe zeġe'a zamariro. Ebu zeġe nidu'a zeġe zeġe ne'ono'o buaro. Ebu dure dure onamiro. Ebu ibite feuriro, Iesu'a tahi'aġa teite onamirote'e haba'ano.

³⁴ Zeġe'a hebetadu, Iesu'a ġasiono'o buarotene, vaze ġuġuvaġa boro horoziro, ebu vetuġaziro. Mazaġa ze'e mamoe heuġa.

Ĝiaze'ete'e azaĝa o'o'a. E'ano'o hari ĝehaĝa ihoziro.

³⁵ Ĝoravararotene, Iesu tahi'a tahi'ani'a on-aadu, Iesu niro, raena'a, "Ahi'e haba boha'a ebu mada 'ai zubureha.

³⁶ Vaze ĝuĝuvaĝa tuĝuzo'i, ne uhiĝa 'ahoga 'ahoga onamadu ogomuze hoiti'uma."

³⁷ Ane'a naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Zae'a ogomu zeno'i!' Ebu hena ze'a niro, raena'a, "Ahi eme nougi'uma? Emeĝe'a onamadu, sinahu aheu (200) kina hina |iberedi|r hoitadu, zini'umahehe?'

³⁸ Iesu'a ĝadiziro. 'Ahige reiro. 'Zae mazao |iberedi|r nugu? Onamadu ĝiano'i!' Ze'a horonirotene, niro. '|iBeredi|r fu'o zu ĝozone aheu.'

³⁹ Hena Iesu'a ane tahi'a tahi'a ziro, vaze nidu'a ve ragano 'a'ane 'a'ane ehoroga rae.

⁴⁰ Amaĝe vaze vaze'a sinahu tiba tiba (100), ebu ĝae fu'o gaubanana, ĝae fu'o gaubanana (50) ehoriro.

⁴¹ Ebu Iesu'a |iberedi|r fu'o zu ĝozone aheu madu, adure ite ĝianiro, ebu Badi'a uminiro, ebu |iberedi|r vahegadu, ane tahi'a tahi'a ziniro, vaze vaze zenoga veize. Ebu ĝozone aheu zuni vahegadu ĝahugiro.

⁴² Zeĝe nidu'a au ubararo.

⁴³ Ane tahi'a'a tunahuo |iberedi|r ĝaha'a ĝaha'a zu ĝozone ĝaha'a ĝaha'a ufirotene, tunahu gaubanana aheu fare (12) iriva'oniro.

⁴⁴ Ogarote'e zamaĝano, ohoze da'o me'odirotene, daha fu'o (5000) hidiro.

Vu rana onamiro
(*Mataio 14:22-33, Ioane 6:15-21*)

⁴⁵ E'e enogano Iesu'a tahi'ağa ziro, raena'a, "Ĝasio tiradu ibite mone afa fare onamo'i" U Iesu'a 'ize e'ea vase ĝuĝuvağa tuĝuziro.

⁴⁶ Tuĝuze modirote'e enogano, ani haba mağa itaduni, Badi'a mazao kuraro.

⁴⁷ Ohererarote'e zamaĝano, ĝasi'e du'ura boro nemaĝano, ebu Iesu'e ane da'o gabao radiro.

⁴⁸ Zavara boro'a zeĝe zamao hudi onairo 'ahine, ze'e revo revo ĝiziro. Iesu'a e'e horoniro. E'ebuni ohereda'o, Iesu ani zeĝe vaĝe du'ura ragano edau onamiro. Ebu ani'a vitize onamihi reiro.

⁴⁹ Iesu'a du'ura ragano edau onamirote'e horonirotene, ze 'ane, ani'e vine raduni, huario.

⁵⁰ Zeĝe nidu'a horonadu, riharo. Rehano Iesu'a ĝarihe ĝoreziro, ebu 'ahige reiro. 'Zamaze rinedo'i! 'Ahi eĝe. Ago rihano'i!'

⁵¹ Ani'a zeĝe teite ĝasio ehoriro, ebu zavara'a dauĝiro. Zavara'a dauĝirotene, ze'e zaguzagau ĝouriro.

⁵² Mazaĝa ze'e gigi'a inaraĝa hina vase ĝuĝuvağa ĝubuzirote'e haĝaiĝa huga, mene fairu zamariro. Zeĝe zama'e mene 'a'adaro 'ahine.

Ugi azaĝa faiziro
(*Mataio 14:34-36*)

⁵³ Zeĝe'a du'ura boro farirotene, Genesareta haba'ano hebeti' onamiro, ebu ĝasi e'a ute tiro.

⁵⁴ Ĝasiono'o buarotene, vase'a Iesu iraga horoniro.

⁵⁵ Ebu ze e'e haba zamaḡano dure onamiro. Ebu ne azaḡa Iesu hariḡa ġirotene, ugi azaḡa farata hina odohe onaido.

⁵⁶ Ne boro, ne komeḡa nidu'a, ane'a no'e no'e onamidotene, ugi azaḡa ne hunio tiro. Ebu Iesu uminiro, ani dabua ariḡa tahīḡa zuni obonoga radu. Ebu iniu'a obonirote'e azaḡa'e manoriro.

7

Ibi'a azaḡa ihozidote'e ḡoe'a (Mataio 15:1-9)

¹ Farisea azaḡa Iesu teite nu'oraro. Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nu zuni, Ierusalemmono'o onaadu, zeḡe teite nu'oraro.

² Ebuni Iesu tahi'a nu'a 'evoreze torahoo ogaudote'e horoziro. A'e zeḡe goro ibiḡano mene vuzu'ido.

³ Farisea azaḡa zuni Iuda azaḡa* nidu'a zeḡe haḡai'e, ibi'a azaḡa'a ihozirote'e idunaḡano, 'evoreze mene faine vuzu'ine, mene oga'uma.

⁴ Ebu hoihoi haba'anono'o barine zuni, mene oga'uma. Rehano zeḡe'a gezo vire dehera'udu'u, oga'uma. Ebu ibi'a azaḡa goro ḡehaḡa zuni haḡaido, bio zuni ḡoḡore vuzu'e'ete'e goroḡa.

⁵ E'ano'o Farisea azaḡa zuni Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a ḡadiniro, raena'a, 'Nougaduni ḡae tahi'a tahi'a'e ibi'a azaḡa goro'e mene zamare borofe'ohe? Rehano 'evoreze torahoo ogau'ohe?'

⁶ Iesu ani naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Peroveta vazēḡa Isaia'e za, zamaze aheu azaḡa rae zamare'ena'a, buka zaḡoḡa zamaḡano 'ahige tirota'a'e, hubehune tiro.

'Adi azaḡani'e hebe hina da'o rae ḡihihe'ohē.

U zamaze'e nuō.

⁷ Eḡe mazao kurau tauḡe'ohē. Zeḡe 'iradugu ḡoe'ani'e vaze goro ḡoe'a da'o.

⁸ Za'e Badi'a goro ḡoe'a enonani'ohē. U vaze goro ḡoe'a uratoḡau rinede'ohē.'

⁹ Hena bare zina'a, 'Za'e Badi'a goro ḡoe'a zamare doḡo'arau'ena'a, enonani'ohē, zae ibi'a azaḡa'a ihozidote'e ḡoe'a da'o obone radoga veize.

¹⁰ Mazaḡa Mose ani raena'a, "Vi'u mogo gubazo'i." ebu 'Iniu'a ane vi'a moga rae sausaizo'idene, mau runo'i.'

¹¹ Rehano za'e 'ahige ra'ohē. Vaze 'ahogani'a moga ga vi'a nifo, raena'a, "E ḡa dana'oga mene idaḡa, mazaḡa eḡe tohe'e ḡa ḡanifo, rehano Badi'a ha'uma."

¹² 'Ouge reifone, za'e, e'e vazeḡani'a, vi'a ga moga mene danani'uma ra'ohē.

¹³ E'ano'o za'e, zae'a ihoze oname'ete'e ibi'a azaḡa'a ihozidote'e ḡoe'a u'ano, Badi'a ḡoere rae mode'ohē. Za haḡai 'uguḡa ḡehaḡa haḡae'ohē.'

Vaze sausaune'ete'e ḡauḡa

(Mataio 15:10-20)

¹⁴ Ebuni Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa bare huziro. Ebu raena'a, 'Zae nidu'a, ego'i, ebu edero'i!

¹⁵ Enoneono'o hebeo diuḡe'ete'e ogomuḡani'e vaze mene sausaune'ohē. Rehano zamaono'o bua' onae'ete'e ḡauḡani'a vaze sausaune'ohē.

¹⁶ Teḡaḡeta vazeḡani'e igi'uma.'

¹⁷ Iesu ani vaze ḡuḡuvaḡa muhizadu, ne diuḡe onamiro. Ebu ane tahi'a tahi'a'a, ḡoere e'e huga ihozoga veize ani ḡadiniro.

18 Ebuni ani'a naenaezina'a, ahige reiro. 'Zae zuni zamaze mene 'a'adu'ehehe? Enone'ono'o hebeo diuḡe'ete'e ogomuḡani'e vaze mene sausaune'ohe.

19 Mazaḡani'e zamao mene diuḡe'ohe. Rehamo isio da'o diuḡe'ohe. Ebuni mode'ete'e haba'anono'o buau'ohe.' Ḡoere 'adi ra'eta'a'e, Iesu ani, ogomu nidu'a a'a'e anoga idaḡa rae ra'ohe.

20 Hena bare zi'ena'a, 'Zamaono'o bua' onae'ete'e ḡauḡani'a, vaze sausaune'ohe.

21 Mazaḡani'e vaze zamaono'o zamarone sau'ani'a bua' onae'ohe: nogoba teite ḡiriu baze'ete'e,

22 ḡonore, gorugoru, vaze hahu teite baze'ete'e, te'one, haḡai sau'a, ḡuriro, ubuma ḡezoḡa, ahiahi, ḡuriro ḡoe'a aduga, niḡa bare ḡihine, ebuni haḡai tauḡi tauḡe.

23 'Adi sau'a nidu'ani'e vaze zamaono'o fureru'ohe. Ebu vaze sausaune'ohe.'

TuroFenise roḡaeḡa Iesu mazao firo
(Mataio 15:21-28)*

24 Iesu e'ano'o iḡunadu, Turo zuni Sidono haba'a onamiro. Ebuni ne 'ahogano diuḡiro. Ani ura'e ane'a onairote'e, vaze'a ederoga mene uratiro. Rehamo vaze'a mene ederadu, Iesu'a 'u'uru radoga ibiḡa o'o'a.

25 U roḡae 'ahoga aboḡani'e, vine sau'ani'a rana reirote'e. E'e roḡaeḡani'a Iesu hariḡa igirotene, onairo. Ebu Iesu odaḡa babaḡano ḡuḡuriro.

26 Ani'e | iGuriki| r* roḡaeḡa, TuroFenise haba'ano bororaro. Ani Iesu uminiro, vine sau'a aboḡa mazaono'o hegone bunoga veize.

27 Rehano Iesu'a nina'a, 'ahige reiro. 'Ne tahi'aḡa isize ge au usuranoga. Mazaḡa tahi'a ogomu madu, ḡuni veize feuno zenoga'e mene manoḡa.'

28 Roḡae ani naenaeniro. 'Ahige reiro. 'Zuhi'a Boro, hube, rehano ḡuni'e fata 'u'uḡano tahi'a ogomu mumuḡa au'ohe.'

29 Ebuni ani'a roḡae bare nina'a, 'ahige reiro. 'Ḡa ḡoere'e idaḡa bobo, ne onamo'i. Vine sau'a ai aboḡo mazaono'o buaneha.'

30 Ebuni roḡae ai ane ne onamiro. Aboḡani'e ane bazuni fataḡano baze'enogano haniniro. U vine sau'ani'e ani zamaono'o buaro.

Iesu'a teḡa 'uhu zu ḡoe'a o'o'a vazēḡa fainiro

31 Ebuni Iesu ani Turo haba'a modirotene, Sidono ebu ne gaubanana haba'anono'o vitau onamiro. Ebu Galilea du'uraḡano feuri' onamiro.

32 Ebuni vase nu'a teḡa 'uhu zu ḡoe'a o'o'a vazēḡa, Iesu vaḡe zamahu onairo. Ebu uminiro, ane evo'a ane ranatoga veize.

33 Iesu'a ḡuḡuva zamaḡanono'o zamahu vaḡiniro. Ebu evo'a hudu'a hina teḡaḡa ho'oga ru'uniro. Ebu so'abidadu, mazaḡa oboniro.

34 Ebu adure ite ḡiane'ena'a, heriro. Ebu 'ahige rae niro. 'Efata' (Ḡoere e'e hugani'e 'Teḡaḡo bohatano'i')

35 Ebu teḡaḡani'a bohataro, mazaḡa zu manoradu, fairu ḡoeriro.

³⁶ Iesu'a ziro, vase 'ahoga 'ahoga mazao mene hairoga. Rehano ani'a bare bare zirotene, ze'e bare bare haire ragaviro.

³⁷ Zeḡe zama nidu'a zaguzagaro, raena'a, 'Ani, gau nidu'a faifaine haḡae'ohe. Teḡaze 'uhuḡa azaḡa faizadu, ḡoere igi'ohe. Ebu ḡoe'a o'o'a azaḡa faizadu, ḡoere'ohe.'

8

Iesu'a vase daha ḡazaḡa (4000) ḡubuziro (Mataio 15:32-39)

¹ E'e madaḡano, vase ḡuḡuvaḡani'a bare nu'oraro. Ze'e ogomuze o'o'a. Iesu'a tahi'aḡa huziro, ebu ziro.

² 'E'e 'ahi duḡuru vetuḡazi'ohe, mazaḡa ze mada uḡidu eḡe teite radeha, zu ogomuze o'o'a.

³ Vinini tare nezeo tuḡuzine, ibio higau bauri'uma. Nu'e haba faḡanono'o onaeha.'

⁴ Ebu tahi'aḡani'a ane ḡadiniro. 'Haba boha'ano 'ada, noumao ogomu ḡehaḡa horonadu, 'ahi duḡuru ḡubuzi'uma?'

⁵ Iesu'a ḡadizena'a, 'ahige reiro. 'Zae mazao | iberedi|r nugu'e'e?' Ebu ze'a, 'Fu'o tu aheu fare (7)' rae reiro.

⁶ Ebu vase ḡuḡuvaḡa zina'a, 'Rahao ehoro'i!' 'Ougadu beredi fu'o aheu fare madu Badi'a uminiro. Ebu vahegadu vase ḡuḡuvaḡa zenoga veize ane tahi'aḡa ziniro. Ebu tahi'aḡa'a ḡahugiro.

⁷ Ze'e ḡozone komeḡa nu zuni'e'e. Iesu'a e'e veize kuraro, ebu tahi'aḡa zina'a, 'Ḡahuge ragavo'i!' reiro.

8-9 Zeḡe nidu'a au ubararo. Vaze nidu'a'e 4000. Ebu iberedi ḡaha'aḡaha'a tunahuo mae mae ufiro. Tunahu fu'o aheu fare iriva'oniro.

¹⁰ Ebu zeḡe nidu'a tuḡuziro. Iesu ani zo-gone igunadu, tahi'aḡa teite ḡasio ehoradu, Dalumanuta haba'a mone onamiro.

Farisea azaḡani'a haḡai nu badeḡa uratiro
(Mataio 16:1-4)

¹¹ Farisea azaḡani'a onairo, ebu Iesu teite ḡoere hina naenaetitiro. Iesu so'onoga rae, Iesu'a, Badi'a gigi'a hina haḡai nu badeḡa* haḡaoga uratiro.

¹² Iesu ani here'ena'a, zamaḡani'a adudaro, ebu 'ahige reiro. 'Nougadu 'ahi azaḡa'e haḡai nu badeḡa urate'ohe? E hubehune zae zi'ohe. 'Ahi duḡuru veize haḡai nu badeḡa'e mene haḡai'uma.'

¹³ Ebu ani'a muhiziro. Bare ḡasio ehoradu, du'ura mone afa fare onamiro.

Farisea azaḡa zu Heroda |iisiti|r (yeast)*
(Mataio 16:5-12)

¹⁴ Iesu tahi'a'e |iberedi|r mouga aḡutaro 'ahine, ze'e tiba da'o ḡasio ufi odohiro.

¹⁵ Iesu'a iraduguzena'a 'ahige reiro. 'Faine ḡiano'i! Heroda zu Farisea azaḡa |iisiti|r ḡiano'i!'

¹⁶ Ze'a ḡo'ane'ena'a, "Eme'a iberedi mene odoheha 'ahine, 'ouge ra'ohe."

¹⁷ Iesu'a ze nagini ḡo'anirota'a'e ederirotene, ziro, raena'a, "Nougadu beredi nu mene odohate'eano'o ḡo'ane'ohe? Za'e ize mene

ederehehe ga mene zamarehehe? Zamaze uzaboḡahehe?'

¹⁸ Ubumazeta, rehano mene ehamu'ehehe? Teḡazeta, rehano mene igi'ehehe? Za mene zamare'ehehe,

¹⁹ eḡe'a vaze daha fu'o (5000) veize, |iberedi| r fu'o (5) vahegirota'a'e? |iBeredi| r ḡaha'a ḡaha'a'e tunahu nugu iriva'oniro?' Zeḡe'a nina'a, 'Gaubanana aheu fare (12)' reiro.

²⁰ Iesu'a zina'a, 'Ebu vaze daha ḡazaḡa (4000) veize, |iberedi| r fu'o tu aheu fare (7) vahegirotene, |iberedi| r ḡaha'a ḡaha'a'e tunahu nugu iriva'oniro?' Zeḡe'a naenaeni'ena'a, 'Fu'o tu aheu fare (7)' reiro.

²¹ 'Za ize mene zamare'ehehe?' Iesu'a 'ouge rae ḡadiziro.

Betesaida neḡano Iesu'a vaze ubumaḡa kuruḡa fainiro

²² Iesu'a tahi'aḡa teite Betesaida neḡano feuriro. Feurirotene, vaze nu'a vaze ubumaḡa kuruḡa, Iesu vaḡe abine onairo. Ebu ubumaḡa obonoga rae, umidiro.

²³ Iesu'a vaze ubumaḡa kuruḡa evo'ano abinadu, ne huni enoga tutune onamiro. Ebu vaze ubumaḡano so'abidadu, evo'a ubumaḡa ranatiro. Iesu'a ḡadiniro. 'Ḡa ḡau nu horone'ehehe?'

²⁴ Vaze ubumaḡa kuruḡani'a, dude ehamanadu, 'ahige naenaeniro. 'Vaze horoze'e rehano, ire teige edau ragave'ohe.'

²⁵ Ebuni Iesu'a evo'a bare ubumaḡa ranatirotene, vaze ubumaḡa kuruḡa riḡa ehamaro,

ebuni ubumaḡa manoriro. Ġau nidu'a faine horoniro.

²⁶ Iesu'a ane ne tuḡune oname'ena'a, 'ahige reiro. 'Betesaida neḡa ize ago diuḡo'i!'

*Petero'a Iesu'e Keriso rae reiro
(Mataio 16:13-20, Luka 9:18-21)*

²⁷ Ebu Iesu'a tahi'aḡa teite Kaisaria Filipi haba'a neḡa neḡa onamiro. Onamirote'e zamaḡano, Iesu'a tahi'aḡa ḡadiziro. 'Ahige reiro. 'Vaze vaze'a raena'a, e'e iniu rae ra'ohe?'

²⁸ Ebu zeḡe'a niro. 'Vaze nu 'ane, ḡa'e Ioane Babatiso rae ra'ohe. Nu'e raena'a, Elia* rae ra'ohe, ebu vaze nu'e raena'a, peroveta vazega 'ahoga rae ra'ohe.'

²⁹ Ane'a ḡadiziro, raena'a, 'Za'a ra'etene, e'e iniu?' Petero'a raena'a, 'Ġa'e Keriso.' reiro.

³⁰ Iesu'a iraduguziro. 'Petero'a izidi ra'eta'a'e, vaze 'ahoga 'ahoga ago zo'i!'

Iesu'a aduga hidi'uma hariḡa ebu rune hariḡa reiro

(Mataio 16:21-28, Luka 9:22-27)

³¹ Ebu Iesu'a ḡadahe ihoziro, raena'a, 'Eḡe, Vaze Ubuga*ni'a aduga ḡehaḡa hidi'uma. Ebu vaze boro boro, zuni Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro, ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a he'ehe'ehi'uma, ebu uḡuhi'uma. Ebuni mada uḡidu zamaḡano bare ḡabode iḡuni'uma.'

³² Ani'a ḡoere 'adi doḡo'ani rae fureniro. Ebu Petero'a Iesu ane genaḡano mae niro, ebu 'Ġa'e ago 'ouge ro'i!' rae roniro.

³³ Ronirotene, Iesu'a tehadu, ane tahi'a tahi'a ġiaze'ena'a, Petero ta'iroharo. 'Ahige reiro. 'Eġe mazaono'o vaġino'i! Satani! Ġa'a zamare'eta'a'e, Badi'a ibio mene zamare'ohe, rehano vase ibio zamare'ohe.'

³⁴ Ebuni ani'a vase ġuġuvaġa zuni ane tahi'a huziro. Ebu 'ahige rae ziro. 'Iniu'a eġe ġarunio hegoti'uma ro'idene, ane edeġa haġaiġa modo'i, ebuni ane satauro* heratadu, eġe ġarunio hegoto'i!

³⁵ Mazaġa ahiri moneo da'o zamare'ete'e vaseġani'e, ġaboneġa sausauni'uma. Eġe veize zuni Badi'a hari manōġa veize, ahiri moneo mene zamare'ete'e vaseġa'e, ġabone manōġa hidi'uma.

³⁶ Vaze 'ahogani'a haba nidu'a u'ano, ġaboneġa modine, nagini manōġa hidi'uma?

³⁷ Ane'a ane ġabone mouga veize, nagini hina e'e naeġa haġai'uma?

³⁸ Izidi'e vase'a Badi'a mazao mene fie'ohe, ebu haġai sau'a haġae'ohe. Vaze'a eġe u'ano zuni eġe ġoere u'ano mazagaronine, eġe, Vaze Ubuga zuni ani u'ano mazagarohi'uma. E'e madaġano, eġe Mama aġaġa manōġa* zamaġano, tuġure viga zaġoġa zaġoġa teite eġe'a ovai'uma.

9

¹ Ebu hena 'ahige rae ziro. 'E hubehune zi'ohe. Za nu 'ada radiu'eta'a'e, mene ruda'uma, onamo Badi'a'a gigi'a inaraġa hina ibitohanoga veize onai'uma. E'e horoni'uma.'

Iesu iragani'a nufiro
(Mataio 17:1-13, Luka 9:28-36)

² Mada fu'o tu tiba fare enogano Iesu'a Petero, Iakobo ebu Ioane zamazadu, zeḡe da'o maḡa boro itiro. Ebuni zeḡe ubumao Iesu iragani'a nufiro.

³ Zuni dabuaḡani'a 'uranadu, vazavazahiro. Haba nidu'a zamaḡano vase'a mene 'ouge vuzu'e dehene'ohe.

⁴ Ebuni Elia'a Mose* teite zeḡe mazao fur-eranadu, Iesu ḡoreniro.

⁵ Petero'a Iesu nina'a, 'Ihore vaseḡa! Eme 'adama radiu'eta'a'e manoga tauḡi. Nugo taruha uḡidu ogoratihi, tiba ḡae veize, tiba Mose veize ebu tiba Elia veize.'

⁶ Ani aḡu'a, nagini re'uma'e. E'ano'o 'ouge reiro, ze rihau rudaro 'ahine.

⁷ Ebu ḡoze'a feuradu, zeḡe 'uiro. Ebu ḡoze zamaḡanono'o ago 'ahoga igiro, raena'a, "Adi'e eḡe Ubude, eḡe zamarone. Goe'a egohano'i!"

⁸ Zeḡe'a ehamarotene, vase 'ahoga mene horoniro, rehano Iesu da'o horoniro.

⁹ Ze'a maḡanono'o ovairote'ea, Iesu'a ziro, raena'a, "Zae ubumao fureranate'e ḡauḡani'e, vase mazao ago rae fureno'i, onamo Vaze Ubugani'a runeono'o bare ḡabode iḡunogano."

¹⁰ Zeḡe'a ani ḡoere egoharo. Rehano zeḡe da'o bone ḡo'ane vaḡiro, raena'a, 'Iesu'a runeono'o bare ḡabode iḡuni'uma ra'eta'a'e nagini?'

¹¹ Ebuni zeḡe'a Iesu ḡadinena'a, 'Nougadu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a raena'a, "Ibite'e Elia'a onai'uma." ra'ohe?'

¹² Iesu'a naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Elia'e hubehune ibite onai'uma, ḡau nidu'a mae izifoga. Nougadu ibite bone buka zaḡoḡa zamaḡano'e raena'a, "Vaze Ubuga'e aduga ḡehaḡa hidi'uma, ebu rae o'o'ni'uma." reido?

¹³ Rehano eḡe'a zi'ohe. Elia ai onaeha, ebu vaze nu'a ane mazao zeḡe ura haḡaiḡa haḡaeha, ibite buka zaḡoḡa zamaḡano tirete'e teigena'a.'

Iesu'a, vine sau'ani'a ohoze kome'a ragano reirote'e fainiro

(Mataio 17:14-21, Luka 9:37-43a)

¹⁴ Iesu zuni Petero, Iakobo ebu Ioane, zeḡe ḡazaḡa'a ane tahi'a fu'o tu ḡazaḡa fare mazao feuri 'ovoiro. Vaze ḡuḡuvaḡani'a, zeḡe fu'o tu ḡazaḡa fare edau ḡeḡezoga horoziro. Ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a, Iesu tahi'a tahi'a teite rotetiro.

¹⁵ Ebu vaze ḡuḡuvaḡani'a Iesu horonirotene, zaguzaganadu, ane vaḡe dure onamiro, ebu hidadu matu'oharo.

¹⁶ Iesu'a ane tahi'a ḡadizena'a, 'Zeḡe teite nagini u'ano rotete'ohe?' rae ziro.

¹⁷ Ebu vaze 'ahogani'a ḡuḡuva zamaḡanonono'o naenaeni'ena'a, 'Thore vazega, e ubudehe ḡae vaḡe tutune onaeha, mazaḡa ani'e vine sau'ani'a ragano radu, ḡoeroga mene idaḡa.

¹⁸ Vine sau'ani'a agatini'etene, rahao mae feune'ohe. Hebe'anono'o busure'ohe. Ḡonoga atite'ohe, ebu ahi'ani'a taidu'ohe. E ḡae tahi'a tahi'a mazao, vine sau'a hegone bunoga veize ḡadimana rehano, ze hegone bunihi ra, rehano mene idaraneha.'

19 Amaḡe Iesu'a zina'a, 'O! Za Badi'a mazao mene fie'ete'e azaḡa! E za teite nouge da'o radiu ona'uma? E nouge ihoze oname'e'uma? Tahia kobe'a tutune aro'i eḡe vaḡe.' reiro.

20 Zeḡe'a ane vaḡe tutune ariro. Vine sau'ani'a Iesu horonirotene, tahi'a kome'a mae ketoke-toniro. Rahao higau bauriro, ebu kiure ragaviro, ebu hebe'anono'o busuriro.

21 Iesu'a moga ḡadiniro. 'Ahige reiro. 'No'e madaḡano ani uḡi 'ahi meiro?' Mogani'a nina'a, 'Ani kome'a madaḡano meiro.'

22 Ebu raena'a, 'Iḡaiḡa ire roga zamaḡano zu vu zamaḡano, vine sau'ani'a mae feune'ohe, ani ura'e ḡaboneḡa sausaunihi raduni. Ḡa fainoga edeḡa ro'idene, vetuḡafo'i ebu danafo'i!'

23 Iesu'a niro. '“Ḡa edeḡa ro'idene” rae ihi'ehehe? Badi'a mazao fie'ete'e vazegani'e, nagi gauḡa haḡaoga'e edeḡa.

24 Tahia kome'a mogani'a ḡarihe ḡihau niro. 'Ahige reiro. 'E Badi'a mazao fie'ohe. Rehano eḡe'a mene idaru'ete'e moneo, danaho'i!'

25 Iesu'a vase ḡehaḡani'a dure onairote'e horozirotene, vine sau'a ta'iroharo. 'Ḡa, vase mae uhune'ete'e zu mae babone'ete'e vineḡa sau'a! Eḡe'a ḡa'ohe. Ane mazaono'o buano'i! Ane ragano bare ago ro'i!'

26 Vine sau'ani'a ḡihau ḡaniḡanau'ena'a, tahi'a kome'a mae ketoketonadu, buaro. Ebu tahi'a kome'ani'a rune teige baziro. Vaze ḡehaḡani'a ani horonadu, ze 'ane ani rudaneha reiro.

27 Rehano Iesu'a evo'ano mae ḡihiniro, ebu tahi'a kome'ani'a iḡune edaro.

28 Iesu'a ne 'ahoga diuḡirotene, tahi'aḡani'a

sifu sifu ġadiniro. 'Nouga'ahi emeġe'a vine sau'a hegone bunoga mene idaraneha?'

²⁹ Iesu'a zina'a, 'Vine sau'a 'ahiguġa'e kuru hina da'o hegoze buze'ohe. Mene kuraune'e, vine sau'a 'uguġani'e hegoze buzoga'e mene idaġa.'

Iesu'a rune hariġa bare reiro

(Mataio 17:22-23, Luka 9:43b-45)

³⁰ Iesu'a ane tahi'a tahi'a teite e'e haba'a mode iġnadu, Galilea haba'ano vitau onamiro. Ebu Iesu'e ane'a noumao radiu'ete'e, vaze'a ederoga mene uratiro.

³¹ Mazaġa ani'e tahi'aġa ihoze'ena'a, onamiro 'ahine. 'Ahige reiro. 'Eġe, Vaze Ubugani'e, vaze'a me'uma, ebu uġuhi'uma. Ebu mada uġidu zamaġano bare ġabode iġuni'uma.'

³² Rehano ze'e, ani'a ġoerirota'a'e mene zamariro, ebu ze'a ġadinoga riharo.

Iniu'e hitagano ra'ohe?

(Mataio 18:1-5, Luka 9:46-48)

³³ Ze'a Kaperanauma neġano feuriro. Zeġe'a ne diuġirotene, Iesu'a tahi'aġa ġadiziro. 'Za ibio onaate'e zamaġano, nagini ġo'ane onaeha?' reiro.

³⁴ Rehano ze'e mene ġoreniro, ibio onaate'e zamaġano iniu niġa boro raena'a, zeġe'a zeġe bare ġo'aziro 'ahine.

³⁵ Ebu Iesu'a ehoradu, ane tahi'a gaubanana aheu fare (12) huziro. Ebu 'ahige rae ziro. 'Iniu'a niġa boro reihi reine, ani'a ane bare 'u'uġano re'uma, ebu tuġure vazeġa re'uma.

³⁶ Ebu ani'a ohoze kome'a zamahanadu, zeḡe zamao ohoniro, ebu evo'a hina ohanadu, 'ahige rae ziro.

³⁷ 'Iniu'a eḡe u'ano tahi'a kome'a 'ahiguḡa mae ḡihinine, ani'e eḡe mae ḡihihe'ohe. Ebu iniu'a eḡe mae ḡihihine, ani'e eḡe da'o mene mae ḡihihe'ohe, rehano Badi'a, eḡe Mama zuni mae ḡihine'ohe.'

Iniu'a mene rofine, ani eme danafe'ohe
(Luka 9:49-50)

³⁸ Ioane'a Iesu niro. 'Thore vazegā, vase 'ahogani'a ḡae niḡano vine sau'a sau'a hegoze buzirate'e emeḡe'a horoniro, ebu emeḡe'a ani garariro, ani'e emeḡe teite mene rau'e 'ahine.'

³⁹ Rehano Iesu'a ziro. 'Ani ago gararo'! Mazaḡa eḡe nio gigi'a inaraḡa haḡae'ete'e haḡaiḡa* haḡae'ete'e vazegā, e'e haḡaiḡa enogano, eḡe ni mene sausaune ḡoeri'uma.

⁴⁰ Mazaḡa eme mene rofe'ete'e vazegani'e, emeḡe danafe'ete'e vazegā.

⁴¹ E hubehune zi'ohe. Ḡae'a Keriso niḡa mae ḡihine'ete'e u'ano, iniu'a gagone vuḡa ḡanine, ani'e hubehune e'e naegā me'uma.'

Haḡai sau'ano tutune ve'one'ete'e
(Mataio 18:6-9, Luka 17:1-2)

⁴² 'Tahi'a kome'a 'ahiguḡa eḡe mazao fie'ete'e zamaḡano, iniu'a haḡai sau'ano tutune ve'onihi reine, ani'e hadi boro bagaḡa 'unuḡano autadu, davarao mae feunine, manogā.

⁴³ Ebu evo'o'a mae ve'o'o'idene, vari'e modo'i! Evo'o naeḡa o'o'a re'udemo, 'ouge ḡabone hidoga'e manōḡa. Hena evo'o aheu radu, radiu tuḡutuḡu ireḡa* diuḡoga'e sau'a.

⁴⁵ Ebu odaḡo'a tutu'e ve'o'o'idene, vari'e modo'i! Odaḡo naeḡa o'o'a re'udemo, 'ouge ḡabone hidoga'e manōḡa. Hena odaḡo aheu radu, radiu tuḡutuḡu ireḡa diuḡoga'e sau'a.

⁴⁷ Ebu ubumaḡo'a tutu'e ve'o'o'idene, ḡude modo'i! Ubumaḡo tiba re'udemo, 'ouge Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a diuḡoga'e manōḡa. Hena ubumaḡo aheu radu, radiu tuḡutuḡu ireḡa diuḡoga'e sau'a.

⁴⁸ E'e haba'ano radiu tuḡutuḡu idiḡa ḡehaḡani'a, vaze ahi'a au radiu'e'uma, zuni ireḡani'e mene vida'uma.

⁴⁹ Vaze nidu'a'e ire hina dehezi'uma.

⁵⁰ Dama'e manōḡa, rehamo dama'a aberaune, nounge nounge bare inini'uma? Zama'a manorifine, dama zamao to'i, zuni nabudizeta tone radiu tiburano'i!

10

*Iesu'a roḡae hegone'ete'e ḡoe'a ihoziro
(Mataio 19:1-12, Luka 16:18)*

¹ Iesu'a e'e haba'a mode iḡunadu, Iudea haba'a onamiro. Ebu Ioridana vuḡano fariro. Ebu vaze ḡuḡuvaḡani'a ane vaḡe bare isau onairo. Iesu ani, ane'a iḡaiḡa haḡaidote'e teige, ihoziro.

² Ebu Farisea azaḡa nu'a Iesu tuhune nurifine ani vaḡe aradu ḡadiniro, raena'a, "Vaze 'ahogani'a inuga hegonoga'e idaḡahehe?"

³ Iesu'a naenaezina'a, 'ahige reiro. 'Mose goro gōe'a'e nouge ra'ohe?'

⁴ Zeḡe'a niro. 'Mose'a raena'a, ohoze'a inuga hegonoga veize, fefa teadu, inuga ha'uma, ebu hegoni'uma.'

⁵ Rehano Iesu'a ziro. 'Za'e teḡaze riḡa 'ahine, Mose'a goro gōe'a 'adi tiro.

⁶ Rehano ḡadaheḡano, Badi'a'a haba nidu'a haḡairote'e zamaḡano, "Badi'a'a ohoze zu roḡae haḡairo.

⁷ E'ano'o ohoze'a vi'a moga muhizi'uma, ebu ani inugeta tibura'uma,

⁸ ebu ani anine aheu rehano tiba re'uma." E'ano'o ze'e mene aheu, rehano tiba.

⁹ E'ebano'o Badi'a'a tibunirota'a'e, vaze'a mene 'a'ani'uma.'

¹⁰ Vesu'u zeḡe'a neo diuḡi' onamirotene, Iesu, tahi'aḡani'a ḡadiniro. Ani'a ihozirote'e moneo ḡadimaro.

¹¹ Ebu Iesu'a ziro. 'Iniu'a inuga hegonadu, roḡae 'ahoga meine, a'e ani'a inuga ḡahine ahete'ete'e haḡaiḡa teite idaḡa.

¹² Ebu roḡae'a i'a modadu, ohoze 'ahoga meine, ani zuni i'a ḡahine ahete'ete'e haḡaiḡa haḡae'ohe.'

Iesu'a tahi'a kome'a kome'a veize Badi'a uminiro

(Mataio 19:13-15, Luka 18:15-17)

¹³ Vaze nu'a Iesu vaḡe eneze zamaze onairo, Iesu'a evo'a ranao touga veize. Rehano Iesu tahi'a tahi'a'a roziro.

¹⁴ Iesu'a e'e horonirotene, zamaḡa ḡuginiro. Ebu tahi'aḡa ziro. 'Tahi'a kome'a kome'a

tuḡuzo'i, eḡe vaḡe aroga! Ago gararo'i! Mazaḡa Badi'a'a ibitohau'ete'e vazega'e, tahi'a kome'a kome'a teige Badi'a ḡoere igi'ete'e vazega.

¹⁵ E hubehune zi'ohe. Iniu'a tahi'a kome'a teige, Badi'a'a ibitohau'ete'e mene mae ḡihinine, Badi'a'a mene ibitoha'uma.'

¹⁶ Ebu Iesu'a tahi'a kome'a tiba tiba ohane ḡihinadu, manina tiro, ebu evo'a zeḡe ranao teadu, Badi'a uminiro.

Ma'ora vazega

(Mataio 19:16-30, Luka 18:18-30)

¹⁷ Iesu ani'a iḡunadu, ibio onamirotene, ohoze 'ahogani'a dure onairo, ebu Iesu babaḡano obena hina tuḡadu, ḡadiniro. 'Thore vazega manoga, e nagini haḡaine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?'

¹⁸ Ebu Iesu'a nina'a, 'ahige reiro. 'Ḡa nougaduni "E manoga" ra'ohe? Vaze manoga'e o'o'a. Rehano Badi'a da'o'e manoga.

¹⁹ Ḡa'e Mose goro ḡoe'a edega. A'e "Vaze ago mano'i. Inugo ago ḡahine aheto'i. Ago ḡonotano'i. Ago ḡurire ḡoero'i. Ago 'u'uru mo'i. Vi'u mogo gubazo'i." '

²⁰ Ebu ani'a Iesu niro. 'Thore vazega, e'e kobeganono'o onao izidi, Mose goro ḡoe'a e'e nidu'a haḡaido.'

²¹ Iesu'a ubuma 'ue, ane ḡianiro, matu'oharo, ebu 'ahige rae niro. 'Ḡa'e gau 'ahoga ize mene haḡaeha. Onamo'i! Ḡae tohe zuni habaḡo nidu'a hoite modo'i, ebu e'e |imoni|rḡa'e toheze o'o'a azaḡa zeno'i! 'Ougine, ḡabone manoga me'uma Badi'a mazao. Ebuni eḡe ḡarunio aro'i!'

22 Ani'a e'e ḡoe'a igirotene, vetuḡararo. Ebu zamaḡa are'ena'a, onamiro, mazaḡa ani'e ma'ora* vazeḡa 'ahine.

23 Iesu'a tahi'aḡa ḡiaze ragavadu, 'ahige rae ziro. 'Ma'ora vazeḡa'e, Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeḡa rouga'e riḡa bagaḡa.'

24 Ebu zeḡe'a e'e ḡoe'a igirotene, zaguzagaro. Rehano Iesu'a bare ziro. 'Eḡe tahi'a tahi'a, Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeḡa rouga'e riḡa bagaḡa.

25 Kamero'e niduru ho'oga diuḡoga'e riḡa. Rehano ma'ora vazeḡa'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeḡa rouga'e ufeta riḡa."

26 Ze e'e igirotene, zamaze nidu'a zaguzagaro, ebu Iesu niro. 'Ahige reiro. "Ougine, iniu'a da'o ḡabone hidi'uma?'

27 Iesu'a ḡiazadu, ziro. 'Vaze ane'a bare ḡabone hidoga'e mene idaḡa, rehano Badi'a'a vaze ḡabozi'uma. Mazaḡa ani'e gau nidu'a haḡaoga idaḡa.'

28 Petero'a Iesu ḡoreniro. 'Ḡiano'i! Eme tohe nidu'a modadu, ḡae ḡaruna hegote'ohe'

29 Iesu'a rae ziro. 'E hubehune zi'ohe. Vaze 'ahogani'a neḡa, negoḡa, ezeḡa, vi'a, moga, eneḡa ga haba'a, eḡe u'ano zu Badi'a hari manōḡa u'ano modine,

30 ani izidi madaḡano ḡae sinahu e'e bare me'uma. Neḡa, negoḡa, ezeḡa, vi'a, eneḡa ebu haba'a bare me'uma, rehano aduga zuni hidi'uma. Ebu mada ḡonagani'a onaine, ḡabone tuḡutuḡu* me'uma.

31 Rehano ibite'ete'e azaḡa ḡehaḡa'e vesi'uma, u vese'ete'e azaḡa ḡehaḡa'e ibiti'uma.'

*Iesu'a gae ugidugano ane rune hariḡa reiro
(Mataio 20:17-19, Luka 18:31-34)*

³² Iesu ebu ane tahi'a tahi'a'a, Ierusalema ibiḡano oname'egano, Iesu'a ibitiro. E'e ḡianirotene, ze'e zaguzagaro. Hegotirote'e azaḡa zuni riharo. Ebu Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare (12) bare huze onairo. Ebu nagini'a ane mazao furera'uma, e'e ihoziro.

³³ 'Ahige reiro. "Ḡiano'i, eme'e Ierusalema ite'ohe, ebu eḡe, Vaze Ubugani'e dibu'o vazega ḡihi'aḡihi'a zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a obohe ti'uma. Ebu zeḡe'a raena'a, 'Ḡa'e ruda'uma,' re'uma. Ebu Badu'a aḡu'a azaḡa* 'evoreo ri'ih'i'uma.

³⁴ Zeḡe'a ḡirihoni'uma, so'abide vahi'uma, masihi'uma, ebu uḡuhi'uma. Ebuni mada uḡidu zamaḡano, bare ḡabode iḡuni'uma.'

*Iakobo ebu Ioane'a Iesu uminiro
(Mataio 20:20-28)*

³⁵ Zebedeo ubuga, Iakobo zuni Ioane'a Iesu vaḡe onaadu, 'ahige rae niro. 'Ihore vazega, eme gau 'ahoga ḡae'a haḡaofoga ra'ohe.'

³⁶ Iesu'a ḡadize'ena'a, 'Za ura'e, e'a nagini haḡao zinihi ra'ohe?'

³⁷ Ze'a raena'a, 'Ḡae'a zuhi'a me'uma madaḡa mo'idene, eme aheu, 'ahoga eda'e moneo, 'ahoga kauri moneo ohofoi, eme nife boro reifine.'

³⁸ Rehano Iesu'a zina'a, 'Za'e aḡu'a, nagini umide'eta'a'e. Eḡe'a gage'ete'e bioḡa'e aduga hidi'ete'e bioḡa, zae zuni e'e hina gagi'umahehe? Zuni eḡe bapatizohi'uma bapatizoḡa hina zae zuni bapatizozi'umahehe?'

39 Zeḡe'a 'O'e' rae niro. Ebu Iesu'a zina'a, 'Eḡe'a gagi'uma bioḡa'e, zae zuni e'e hina gagi'uma, zuni eḡe bapatzohi'uma bapatzoga hina, zae zuni bapatzosi'uma.

40 Rehano eda'ehe naeo zuni kaurihe naeo ehor'i'uma azaḡa'e, eḡe 'ane mene re'uma. Rehamo e'e haba'a'e, Badi'a'a ohozi'uma reirote'e azaḡani'a da'o ehor'i'uma.'

41 Iesu tahi'a gaubana (10)'a e'e igirotene, Iakobo zuni Ioane mazao maḡuniro.

42 Ebu Iesu'a huze nu'ozadu ziro. 'Za edeḡa, avo'a haba'a zamaḡano, zuhi'a rae zi'ete'e azaḡani'a, e'e ne azaḡa ibitozini'ohe ebu zeḡe ḡihi'a azaḡani'a ze urate'ete'e idunaḡano ne azaḡa raḡano haḡae'ohe.

43 Rehano za'e ago 'ouge haḡao'i! Zae bo'aḡano iniu'e ḡihi'a reih'i reine, ani'e zae tuḡure vazega heuḡa rae re'uma.

44 Ebu iniu'a niḡa boro reih'i reine, ani'e, zae nidu'a veize tuḡure igi'ete'e vazega re'uma.

45 Mazaḡa eḡe, Vaze Ubugani'a onairota'a'e, mene vase'a eḡe tuḡure egoga veize, rehamo eḡe'a vase tuḡure haḡaoga veize, ebuni vase ḡehaḡa sau'a u'ano, eḡe ḡabone hina Badi'a dibu'ohanoga veize.'

*Ieriko neḡano ubumaḡa kuruḡa fainiro
(Mataio 20:29-34, Luka 18:35-43)*

46 Iesu ebu ane tahi'a tahi'ani'a Ieriko neḡano feuriro. Ebuni Iesu ani, ane tahi'a tahi'a ebu vase ḡuḡuvaḡa teite Ieriko neḡa mode oname'enogano, ubumaḡa kuruḡa zuni umido

vazeḡa, niḡa Batimeo'a ibi genaḡano ehore radiro. Ani'e Timeo ubuga.

⁴⁷ Ani'a Iesu, Nazareta ne vazeḡa hanite on-airote'e igirotene, huau iḡuniro. 'Iesu, Davida Ubuga, eḡe vetuḡaho'i!'

⁴⁸ Vaze ḡehaḡani'a rone'ena'a, 'Hezoa!' rae niro. Rehano ani bare ḡihau bagaḡa huario. 'Davida Ubuga, eḡe vetuḡaho'i!'

⁴⁹ Ebu Iesu'a edanadu, 'ahige reiro. 'Hune aro'i.' Ebu ubumaḡa kuruḡa vazeḡa huniro. 'Ahige rae niro. 'Zamaḡo tiba hano'i! Iḡuno'i! Ani'a huḡade'ohe.'

⁵⁰ Ane'a ogote'ete'e dabuaḡa modadu, ḡarihe iḡuniro, ebu Iesu vaḡe onamiro.

⁵¹ Iesu'a ḡadiniro. 'Ḡa ura ḡa mazao nagini haḡaihi?' Ubumaḡa kuruḡa vazeḡani'a niro. 'Thore vazeḡa, e ehamatihi ra'ohe.'

⁵² Ebu Iesu'a niro. 'Onamo'i! Ḡae'a Badi'a mazao fie'ete'e'a ḡae bare fai'eha.' Ebu ḡarihe hune ubumaḡa ra'arotene, Iesu ḡarunio hegotiro.

11

Iesu Keriso'a Ierusalemā neḡa diuḡiro

(Mataio 21:1-11, Luka 19:28-40, Ioane 12:12-19)

¹ Iesu'a, ane tahi'a tahi'a teite Ierusalemā neḡa hanitiro, ebu ne aheu, niḡa Betefage ebu Betania zuni hanitiro. Ebu Olive maḡa uhiḡano bone, Iesu'a tahi'aḡa aheu tuḡuziro,

² ebu ziro. 'Zazore mone neḡa onamo'i. E'e neḡano feurine, vaze'a ize mene ehorirote'e

| idoniki| r ubuga batune touga horoni'uma. Fuhi'adu mae onao'i.

³ Vaze'a ḡadizena'a, "Za nagini nouge'ohe?" ro'idene, 'ahige rae zo'i. "Zuhi'a Boro'a urate'ohe. Vesu'u bare mae onai'uma." '

⁴ Ze onamiro, ebu | idoniki| r ubuga ibiheta genaḡano batune touga horoniro. Ani'e ibio edau radiro, ebu zeḡe'a fuhi'iro.

⁵ E'ea edau radirote'e azaḡani'a ḡadiziro. 'Ahige reiro. 'Za nougadu | idoniki| r ubuga e'e fuhi'e'ohe?'

⁶ Ebu ze'a naenaezina'a, Iesu'a zirote'e ḡoe'a zirotene, tuḡuze onamiro.

⁷ Ze'a | idoniki| r ubuga Iesu vaḡe mae onairo. Ebu zeḡe dabua | idoniki| r ḡarugano hirau tiirotene, Iesu'a e'e rana ehoriro.

⁸ Ebu vaze ḡehaḡani'a zeḡe dabua ibio hirau tiro. Vaze nu'e, ire ezaga rouḡeita butuono'o vari'e madu, ibi rana tiro.

⁹ Ebu Iesu zamao onamirote'e, zu ḡaruna onamirote'e azaḡani'a, rae huau'ena'a, 'ahige reiro.

'Hosana! * Badi'a niḡa mae ḡihino'i!
Zuhi'a Boro niḡano onae'ete'e vazeḡa matu'ohatihi!'

¹⁰ Emeḡe mama Davida'a ibitoharote'e e'e madaḡani'a onai'uma. Matu'ohatihi! Hosana! Hitanao Badi'a niḡa mae ḡihino'i!'

¹¹ Ani'e Ierusalem neḡano feuriro, ebu Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa* zamaḡano diuḡiro. Ḡau nidu'a ḡiane ragave hauḡirotene, ḡoravararo 'ahine, tahi'aḡa teite Betania neḡa bare onamiro.

Iesu'a |ifigi|r iregā roniro
(Mataio 21:18-19)*

¹² Irarirotene, oherebau Iesu ebu ane tahi'a tahi'a'a, Betania neḡanono'o vinini tare onairo.

¹³ Ebu |ifigi|r iregā rouḡeta haba faḡanono'o moneni horonirotene, Iesu'a |ifigi|r iregā u'a onamiro, huga ḡianoga rae. Ani'a uhiḡa on-airotemo, huga o'o'a. Rouḡa da'o horoniro. Mazaḡa |ifigi|r'a mene hudau'ete'e madaḡa.

¹⁴ Ebu Iesu'a |ifigi|r iregā niro. 'Vaze'a ḡa hugo mene bare a'uma onamo tuḡutuḡu, mazaḡa ḡa'e mene bare huda'uma.' Ebu ane tahi'a tahi'a'a Iesu'a reirote'e igiro.

*Iesu'a hoihoi azaḡa Badi'a ḡahunohau'ete'e
Neḡaono'o uhiziro
(Mataio 21:12-17, Luka 19:45-48, Ioane 2:13-22)*

¹⁵ Iesu ebu ane tahi'a tahi'a, Ierusalemā neḡa bare itirotene, Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa diuḡiro. Iesu ani, Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano, ḡahunohanoga veize hoite'ete'e hoihoi azaḡa, uhize ḡururuziro. Iudea |imoni|r hina senise'ete'e azaḡa fataḡa, zuni tubugo ninigā hoite'ete'e azaḡa ehoro ḡauḡa mae ḡihuniro.

¹⁶ Ebu vaze garariro. Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano tohe odohe diuḡe oname buanoga mene uratiro.

¹⁷ Ebu ani'a ihoze'ena'a, 'ahige rae ziro. 'Buka zaḡoḡa zamaḡano 'ahige tiro ga? "Eḡe ne'e vaze nidu'a kuru neḡa re'uma" Rehano zae'a eḡe kuru neḡa zamaḡano ḡonore monede haḡae'ohe.'

18 Badi'a gāhunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa, zuni Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a, e'e hariḡa igirotene, Iesu manoga ibiḡa vaḡiro. Mazaḡa vaze nidu'a ani'a ihoze'ete'e egadu, zaguzagaro 'ahine, Iesu rihoniro.

19 Ḡorava urirotene, Iesu ebu ane tahi'a tahi'a, Ierusalemā neḡanonono'o bare Betania neḡa on-amiro.

*| iFigi | r ireḡani'a rorarote'e moneo Iesu'a ihoziro
(Mataio 21:20-22)*

20 Oherebau ibio onamirote'eba, | ifigi | r ireḡa horoniro. Ane huga mo'aḡanonono'o rorau ovoiro taiga.

21 Ebu Petero'a, Iesu'a | ifigi | r ireḡa nirote'e ḡoe'a zamariro. Ebu Iesu niro, raena'a, 'Thore vazeḡa, ḡiano'i! Ḡae'a rone sausaunate'e | ifigi | r ireḡa roraneha.'

22 Ebu Iesu'a naenaenziro. 'Badi'a mazao fio'i!

23 E hubehune zi'ohe. Iniu'a maḡa 'adi nina'a, "Ḡihitadu, davara zamaḡano buano'i" rae re'uma. Ebu zamaḡa mene 'ada'adi'uma. Zuni ane'a rate'e haḡaiḡa hubehune furera'uma rae zamari'uma. 'Ouge Badi'a mazao fine, hugani'a ane mazao furera'uma.

24 E'ano'o zi'ohe. Nagini nagini kurau'ena'a, umidi'uma. Ebu hubehune e'e hidi'uma rae zamaradu, fi'uma. 'Ouge haḡaine, huga hidi'uma.

25 Za'a edanadu, kuraune, vaze'a zae mazao haḡai sau'a haḡaate'e rae modo'i. 'Ougine, moze adureo radiu'ete'e'a zae haḡai sau'a zuni rae modi'uma.'

Ierusalem a zuhi'aḡa azaḡani'a Iesu gigi'aḡa ḡadiniro

(Mataio 21:23-27, Luka 20:1-8)

²⁷ Ze Ierusalem a neḡano bare feuriro. Iesu'a, Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano oname'enogano, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro, zuni Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa, ebu vaze boro boro'a, ani vaḡe onairo.

²⁸ Ebu zeḡe'a ḡadiniro. 'No'e gigi'aḡa hina haḡai e'e haḡae'ohe? Iniu'a e'e gigi'aḡa ḡaniro?'

²⁹ Iesu'a naenaenziro. 'Eḡe'a ḡadimu tiba ḡadizi'uma. Zae'a naenaehine, eḡe'a zi'uma, no'e gigi'aḡa hina haḡai 'ahi haḡae'ohe.

³⁰ Ioane'a zinirote'e bapatizoḡa'e, Badi'aono'o ga vazeono'o? Naenaeho'i.'

³¹ Zeḡe'a zeḡe da'o neneḡaniro. 'Ahige reiro. 'Badi'aono'o reine, ani 'ahige re'uma. "Tena nougadu ani ḡoere mene mae ḡihinido?"

³² U "Vazeono'o reine, ..." ' Vaze ḡehaḡani'a maḡuni'uma rihoniro. Mazaḡa vaze nidu'a 'ahige rae zamariro, Ioane'e hubehune peroveta vazeḡa.

³³ E'ano'o Iesu naenaenziro. 'Ahige reiro. 'Eme aḡu'a.' Ebu Iesu'a ziro. 'Eḡe zuni no'e gigi'aḡa hina haḡai 'ahi haḡae'etadi mene ihozi'uma.'

12

| iVaini | r* mebaḡa ḡiane'ete'e azaḡa hariḡa idaidaḡa

(Mataio 21:33-46, Luka 20:9-19)

1 Iesu'a hari idaidağa hina ġoreziro. 'Vaze 'ahogani'a |ivaini|r mebağa ġoraro, ebu hadi ġabiriğa meraro. |iVaini|r mağa edene gige'ete'e iduğa hadi rana hu'iro. Ehamu'ete'e taruhağa hitanao hadi hina hağairo. Ebu e'e mebağa, meba ġiane'ete'e azağa ziniro, ane veize gauoga veize. Ebu avo'a haba'a onamiro.

2 |iVaini|r mağa hirive'ete'e madağa feurirotene, tuğure vazega meba ġiane'ete'e azağa vađe tuğune onamiro, |ivaini|r mağa nu mouga veize.

3 Rehano ze'a obone teadu bouniro, ebuni evo'a isoğa tuğune baroniro.

4 Tuğure vazega 'ahoga hena bare tuğuniro. Rehano ze'a vadigano maro, ebu mazagarone runiro.

5 Hena 'ahoga tuğuniro, rehano mau runiro. Vaze ġehağa zuni tuğuziro, rehano nu bouziro, nu zimi ruziro.

6 Ane mazao ize tiba da'o'e'e, ane ubuga zamarone. Gonagano, ani tuğune'ena'a, 'ahige reiro. 'Ani eđe ubude 'ahine, ġoe'a egoha'uma.'

7 Rehano ani'a feurirotene, meba ġiane'ete'e azağani'a neneğane'ena'a, 'ahige reiro. 'Tahi'a 'adi'e meba vazega iđu'a me'uma vazega. Aro matihi! Mebağa'e emeđe'a me'uma.'

8 Ebu ze'a obone teadu, mau runiro, ebuni |ivaini|r mebağa enogano modiro.

9 |iVaini|r mebağa vazega'e nagini nougi'uma? Ani'e onaadu, meba ġiane'ete'e azağa zimi hauği'uma. Ebuni |ivaini|r mebağa vaze 'ahoga 'ahoga zini'uma.

10 Za buka zaḡoḡa zamaḡano, 'ahige tirote'e ḡoe'a'e me'odiro ga?

"Ne ogoru'ete'e azaḡani'a mene uratadu, mae modirote'e hadiḡani'e, gaḡa boro hadiḡa re'uma.

11 'Adi'e Zuhi'a Boro'a haḡairote'e haḡaiḡa. Emeḡe'a ḡiane'etene, manoḡa tauḡi.'

12 Iesu teite ḡoerirote'e azaḡani'a, hari idaidaḡa 'ahi'e zeḡe veize reirote'e ederirotene, ze ura Iesu obone tihi reiro. Rehano vaze ḡuḡuvaḡa rihoziro. E'ano'o Iesu modadu onamiro.

*Roma zuhi'aḡa ani | itakisi moni | rḡa
(Mataio 22:15-22, Luka 20:20-26)*

13 Iudea vaze boro boro'a, Farisea azaḡa zu Heroda teite rau'ete'e azaḡa Iesu mazao tuḡuziro, ane ḡoere ḡonaḡa egoga raduni.

14 Ze ani vaḡe onairo, ebu 'ahige reiro. 'Thore vazega, eme edega, ḡa'e huga da'o ra'ete'e vazega, zuni vaze mazao mene rihau'ete'e vazega. Mazaḡa ḡa vaze tohe mene ḡiane'ete'e vazega. Rehano ḡoere huga hina Badi'a ibi ihofo'ohe. E'ano'o ḡadimu'ohe. Roma zuhi'aḡa | itakesi moni | rḡa haune, idaḡa ga mene? Eme | itakesi | r naega ha'uma ga mene?'

15 Rehano Iesu ani edega, ze zamaze nufe zamariro. Zeḡe ḡoere teite mene idaḡa. Ebu 'ahige reiro. 'Za nougadu so'ohihi ra'ohe? | iMoni | r hadiḡa odohe aro'i, eḡe ḡianifine.'

16 Ze tiba odohe ariro. Iesu'a madu ḡadiziro. 'Iniu vine ebu iniu ni 'ahi'e'e?' Zeḡe'a nae-naeniro. 'Roma zuhi'aḡa ni ebu viga.'

17 Iesu'a ziro. 'Roma zuhi'ağa* | imoni | r'e Roma zuhi'ağa ane hano'i, ebu Badi'a | imoni | r'e Badi'a ane hano'i!' Ebu zeğe huga ani goereono'o zaguzagaro.

*Runeono'o bare iğuni'uma ġoe'a
(Mataio 22:23-33, Luka 20:27-40)*

18 Sadukea azağa* Iesu vađe onairo. Ze'e 'ahige zamariro. Rune azağani'e mada ġonagano mene iğuni'uma. Zeđe'a Iesu ġadiniro. 'Ahige reiro.

19 'Ihore vazęa, Mose'a emeđe veize 'ahige tiro. "Vaze 'ahoga negođa rudaune, rehano ane inuga ubuga o'o'a reine, ane negođani'a bare me'uma, ebu negođa veize ubuga fureni'uma"

20 Negođa nidu'a fu'o tu aheu fare (7) radiudo. Negođa ibi'a'e hahuriro, ebu rudaro, rehano ubuga o'o'a.

21 Negođa aheuđani'a ġozobađa teite hahuriro. Rehano rudaro, ebu ubuga o'o'a. Ebu negođa uđiduđa zuni hahuriro, rehano hađai idađani'a fureraro.

22 Ebu negođa nidu'a fu'o tu aheu fare'a tiba tiba ġozoba teite hahuriro, rehano nidu'a rudau hauđadu, ubudeze o'o'a. Hena vesu'u ġozoba zuni rudaro.

23 Runeono'o bare iğuni'uma madađano, ani'e iniu inuga re'uma? Mazađa ohoze fu'o tu aheu fare teite hahuriro 'ahine.'

24 Iesu'a 'ahige rae ziro. 'Za hube ve'ore'ohe. Buka zađođa huga mene ma'ohe, zuni Badi'a ġigi'a ađu'a.

25 Runeono'o bare iğuni'uma madađano, ze'e mene hahuri'uma, rehamo ze'e adureo radiu'ete'e aneruđa heuđa.

26 Za'e runeono'o iḡuni'uma ga mene, ḡadimu'ehehe? Mose buka zamaḡano butu hariḡa'e'e. Za e'e hariḡa me'odiro ga, Badi'a'a Mose nouge nouge nirote'e? A'e 'ahige reiro. "E'e Aberahamo* Badi'a, zu Isako* Badi'a, ebu Iakobo* Badi'a."

27 Ani'e mene rune azaḡa Badi'a, rehamo ḡabone azaḡa Badi'a. Ze ahirize'e rudaro, rehano vineze ize ḡaboga. Za'e ve'oḡa boro bagaḡa.'

Goro ḡoe'a ḡihi'a

(Mataio 22:34-40, Luka 10:25-28)

28 Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazega 'ahogani'a onairo, ebu zeḡe'a ḡo'anirote'e igiro. Iesu'a faifairu naenaenzirote'e igirotene, Iesu ḡadiniro. 'Goro ḡoe'a nidu'a zamaḡano no'e goro ḡoe'a'e ḡihi'a?'

29 Iesu'a naenaeniro, raena'a, 'Goro ḡoe'a ḡihi'a hune'e 'ahi'e'e. "Isaraela* azaḡa, ego'i! Zuhi'a Boro, emeḡe Badi'a'e ane da'o Zuhi'a tibuhuga.

30 Ebu zamaḡo nidu'a hina, ḡaboneḡo nidu'a hina, zamaroḡo nidu'a hina, inaraḡo nidu'a hina Zuhi'a Boro, ḡae Badi'a zamaro'i!"

31 Goro ḡoe'a 'ahoga, e'e hegotoga'e 'ahi'e'e. "Ḡae'a ḡae bare zamare'ete'e teige, nabugo zuni zamaro'i!" Goro ḡoe'a aheu 'adi'e ḡoere boro. Goro ḡoe'a 'ahoga 'ahogani'a ḡoere aheu 'adi mene vitinoga.'

32 Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazegani'a naenaeniro, raena'a, 'Manoḡa tauḡi! Ihore vazega,

gā'e hube hugano gōere'ohē. Badi'a'e tiba.
'Ahoga'e o'o'a.

³³ Ebu zamaḡa nidu'a hina, edeḡa nidu'a hina, inaraḡa nidu'a hina, Badi'a zamare'ete'e, zuni vaze'a ane bare zamare'ete'e teige, nabuga zuni zamare'ete'e, e'e haḡaiḡa'e boro bagaḡa. Ġau nunu Badi'a hau'ete'e haḡaiḡa zaḡoḡa'e, e'e haḡaiḡani'a vitinoga.'

³⁴ Ebu ani'a doḡo'ani naenaenirote'e, Iesu'a igirotene, 'ahige rae niro. 'Ġa nariga Badi'a'a ibitohau'ete'e vazeḡa ra'ohē.' E'e enogano vaze nidu'a ani ḡadinoga riharo.

*Keriso'e Davida ubuga zu Davida Zuhi'a
(Mataio 22:41-46, Luka 20:41-44)*

³⁵ Ebu Iesu Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano ihozirote'ea, 'ahige reiro. 'Nouga'ahi Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'e 'ahige ra'ohē, Keriso'e Davida ubuga?

³⁶ Mazaḡa Davida ani, Vine Zaḡoḡani'a edeḡa hanadu, 'ahige reiro.

“Badi'a'a eḡe Zuhi'a, Keriso 'ahige rae niro.

Eḡe eda'e moneo ehoro'i, onamo ḡae teite utite'ete'e azaḡa odaḡo 'u'uḡano edeze ḡahizi'uma.”

³⁷ Davida 'ane'a, e'e vazeḡa hune'ena'a, Zuhi'a reiro. 'Ougine, ani'e nouge nouge Davida ubuga?' Ebu vaze ḡuḡuvaḡa matu'uzeta Iesu gōere igiro.

*Iesu'a Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa haḡai
u'ano haramo ziniro.
(Mataio 23:1-36, Luka 20:45-47)*

³⁸ Iesu'a ihozirote'e zamaḡano, 'ahige reiro. 'Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa ḡiazo'i! Ze niguzoga raduni, dabua faḡa haḡaadu, oname onae'ohe, ebu vase vase'a ne hunio hidine, zuhi'a raduni, gubaze ḡorezihi ra'ohe.

³⁹ Iuda kuru neḡa zamaḡano, vase boro boro'a ehore'ete'e haba'ano ehorihi ra'ohe, ebu tiburū ogau'ete'e haba'ano zuni, ehoro haba'a manōḡano da'o ehorihi ra'ohe.

⁴⁰ Ebu ḡozoba so'onadu, toheḡa nidu'a meine'ohe, zuni kuru faḡa ḡurire kurau'ohe. E'ano'o zeḡe haḡai sau'a, e'e naeḡa'e boro bagaḡa me'uma.'

*Ḡozoba'a Badi'a ḡahunanirote'e |imoni|rḡa
(Luka 21:1-4)*

⁴¹ Iesu ani, Badi'a ḡahunani'ete'e |imoni|r mauḡaḡa uhiḡano ehoriro. Vaze ḡehaḡani'a mauḡa zamaḡano |imoni|r ufirote'e ḡiane radiro. Ma'ora azaḡa ḡehaḡani'a |imoni|r boro ufiro.

⁴² U toheḡa o'o'a ḡozobaḡani'a onaadu, |imoni|r komeḡa aheu ufiro. A'e toea aheu heuḡa.

⁴³ Ebu Iesu'a tahi'aḡa huze nu'oziro, ebu 'ahige rae ziro. 'E hubehune zi'ohe. Toheḡa o'o'a ḡozobaḡani'a ofata'a'e, vase 'ahoga 'ahogani'a ofate'e teite mene idaḡa. Gozoba'e boro bagaḡa ofeha.

⁴⁴ Mazaḡa ma'ora azaḡani'a ofata'a'e, zeḡe |imoni|r ḡehaḡaono'o tahiḡa da'o ofeha. Rehano ḡozoba 'adi'e ane mazao radiu'ete'e moniḡa

nidu'a ofeha. Ani'a ogomuḡa hoite a'uma moniḡa nidu'a ufi hauḡeha.'

13

*Kuru Neḡa Fahe Hauḡi'uma rae Reiro
(Mataio 24:1-2, Luka 21:5-6)*

¹ Iesu ani Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡanono'o buarotene, ane mazaono'o edeḡa ma'ete'e vazegā 'ahogani'a 'ahige rae niro. 'Ihore vazegā, ḡiano'i! Hadi iragā zuni ne iragā 'adi nugo ḡiano'i! Manohuga tauḡi!'

² Rehano Iesu'a nina'a, 'ahige reiro. 'Ne boro 'adi horone'ehehe? Hadi 'ahoga hadi 'ahoga ani ranao mene radi'uma madaḡa onai'uma. Agire azaḡa nidu'a fahe ruruni'uma.'

*Mada ḡonagano ibiti'uma haḡaiḡa
(Mataio 24:3-14, Luka 21:7-19)*

³ Iesu ani Olive maḡano, a'e Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa naenaegano ehorirotene, Petero, Iakobo, Ioane ebu Aniderea zeḡe'a sifu ḡadiniro.

⁴ 'Efo'i! A'e no'e madaḡano? E'e haḡaiḡa nidu'a furera'uma madaḡano, nagi haḡai nu badeḡani'a ibite furera'uma?'

⁵ Iesu'a zina'a, 'ahige reiro. 'Za ḡiano'i! Hena vaze'a tutuze so'ozi'uma.

⁶ Vaze ḡehaḡani'a eḡe ni radu onai'uma, ebu 'ahige re'uma. "E'e Keriso" Ebu vaze ḡehaḡa tutuze so'ozi'uma.

⁷ Uti hariḡa, haba hani'a, ga haba faḡanono'o ego'idene, ago rihano'i! 'Adi'e furera'uma ḡauḡa, rehano mada ḡonaga'e ize, izema.

⁸ Mazaḡa avo'a neḡani'a, avo'a neḡa teite utiti'uma. |iGavamani|r 'ahogani'a, |igavamani|r 'ahoga teite utiti'uma. Haba nunu zamaḡano haba'a hagari'uma. Zaga zuni hia'uma. Rehano a'e ḡadaheḡano aduga hidi'ete'e da'o. Aduga nu ize mene fureraneha.

⁹ Zae'a bare dugute to'i! Mazaḡani'e kanisoro azaḡa zamao ohoze ti'uma. Ebuni Iuda kuru neḡa zamaḡano bouzi'uma. Eḡe u'ano, |igavamani|r vazeḡa zu zuhi'a, zeḡe zamao eda'uma. Ebu zeḡe ubumao eḡe hari manōḡa rae fureni'uma.

¹⁰ Mada ḡonaga ize, izema mougano, Badi'a hari manōḡa'e, haba nidu'a zamaḡano haramo zini'uma.

¹¹ Ebu no'e madaḡano oboze teadu, kotao ohozo'idene, nagini ḡoe'a re'uma rae, ago zamare borofoi! Madaḡani'a feuro'idene, zae'a ḡoeri'uma ḡoe'a zini'uma. Za'e e'e da'o rae fureno'i! Mazaḡa zae'a ḡoeri'uma ḡoe'a'e, zae'a mene ḡoere'ohe. Rehamo Vine Zaḡoḡani'a ḡoere'ohe.

¹² Negoḡani'a negoḡa revohanadu, ma'uma. Ebu mogani'a ubuga revohanadu, ma'uma. Ebu ubudeze'a vi'a moga maḡuno zini'uma, ebu runeo tuḡuzi'uma.

¹³ Vaze vaze nidu'a eḡe ni u'ano, za he'ehe'ezi'uma. Rehano edau gigaru onamo meite'e vazeḡa'e ḡabone hidi'uma.

*Sausauze'ete'e riho ḡauḡa eda'uma madaḡa
(Mataio 24:15-28, Luka 21:20-24)*

¹⁴ Rehano sausauze'ete'e riho ḡauḡa ani, ane'a mene eda'uma haba'ano eda'uma. E'e

horono'idene, Me'ode'ete'e vazegā edero'i!
Iudea haba'ano radiu'ete'e azaḡa haba maḡa
u'a ferau onamo'i!

¹⁵ Ne touḡariḡano ahi'a ohone'ete'e vazegani'e
bare ovoadu, ne mene diuḡi'uma, ane tohe
mouga veize. Rehano fera'uma.

¹⁶ Mebao gaue'ete'e vazegani'e, ane dabua
mouga veize mene bari'uma. Rehano fera'uma.

¹⁷ E'e madaḡano, ahi'eta roḡaeḡa zuni, nune
hina ene guraḡa ḡubuze'ete'e roḡaeḡa, ze'e ve-
tuḡaḡa. Feranoga mene idaḡa.

¹⁸ Iругu madaḡano, e'e madaḡani'a mene fur-
eranoga veize kurano'i!

¹⁹ Mazaḡa e'e madaḡano vase nidu'a aduga
hidi'uma. Badi'a ani'a ḡadaheḡano ḡau nidu'a
haḡairote'eano'o onao izidi, 'ahiguḡa haḡaiḡa
mene fureraro. Vehu'u zuni 'ahiguḡa mene bare
furera'uma.

²⁰ Zuhi'a Boro ani'a, e'e madaḡa mene futufine,
vaze tiba zuni mene ḡabode radi'uma. Rehamo
ane'a mae tirote'e azaḡa* u'ano, e'e madaḡa
futufi'uma reiro.

²¹ Ebu vase 'ahogani'a zina'a, 'Ḡiano'i, Keriso'e
'ahi e'e!' ga 'Omo 'e'e!' rae zo'idene, e'e ḡoe'a ago
mae ḡihino'i.

²² Mazaḡa ḡuriro Kerisoḡa zuni ḡuriro per-
oveta azaḡa furera'uma. Ebu Badi'a'a rae tirote'e
azaḡa tutuze so'ozihi radu haḡai nu badeḡa boro
bagaḡa zu zaguzaga'uma haḡaiḡa haḡai'uma.

²³ E'ano'o zae'a bare dugute to'i! Haḡai nidu'a,
ane'a ize, izema fureranogano, zae veize rae
furene'ohe.'

Vaze Ubugani'a ovai'uma

(Mataio 24:29-31, Luka 21:25-28)

²⁴ Ebu aduga hidi'uma madağa haugine, e'e madağano mada'e uzabora'uma. Bato'e mene agara'uma.

²⁵ Buzuva'e adureono'o rururu bua'uma. Ebu adure ġiane'ete'e ġiġi'aġani'e hagahagari'uma.

²⁶ Ebu e'e madağano eġe, Vaze Ubugani'a ġoze zamağano ovai'uma. Ġiġi'a inarağa boro zuni agağa manoga madu ovai'uma. Ebu vaze vaze'a e'e horoni'uma.

²⁷ Ebu hena eġe'a tuġure viga tuġuzi'uma. Ebu haba nidu'anono'o, Badi'a'a rae tirote'e azağa nu'ozi'uma. Haba ġonaganono'o haba ġonaga azağa nu'ozi'uma.

Madağa hanite'ete'e edero'i!

(Mataio 24:32-35, Luka 21:29-33)

²⁸ Fiġi ireğa mazaο nagini'a fureru'ete'e ġianadu, edero'i. Ezagani'a butiru itadu rouġani'a udufa'oga horonetene irugu madağa haniteha rae edere'ohe.

²⁹ E'e teige 'ahiguġani'a fureru'ete'e horonine'e, eġe, Vaze Ubugani'a adureono'o bare ovaite'e edero'i.

³⁰ Hubehune zi'ohe. Izidi radiu'ete'e azağa mene haugi'uma, onamo 'ahiguġaguġa nidu'a furera'uma.

³¹ Adure zu raha'e haugi'uma. U eġe ġoere'e radiu tuġutuġu.

Guhiu rado'i!

(Mataio 24:36-44)

³² Rehano nani'a 'ahiguġani'a furera'uma, emeġe nidu'a aġu'a. Adureo radiu'ete'e aneruġa

zuni aḡu'a. Badi'a Ubuga zuni aḡu'a. U eḡe Mama da'o edeḡa.

³³ Zae'a dugute to'i! Ġiane rado'i! Mazaḡa za aḡu'a, e'e madaḡa nani'a onai'uma.

³⁴ A'e, vase'a ane ne modadu, oname'ete'e heuḡa. Ani'a iḡune'ete'e madaḡano, ane tuḡure azaḡa mazao, gau tiba tiba zini'uma. Ebu ibi-heta ḡiane'ete'e vaseḡa nina'a, "Ehamu rado'i!" re'uma.

³⁵ E'ano'o fairu ḡiano'i! Mazaḡa za aḡu'a ne zuhi'aḡa nani'a bare onai'uma. Ġorava ohe'ano ga, ohere nemanema ga, irara moneo ga, ohereda'o, za aḡu'a.

³⁶ Ani'e, za aḡu'a madaḡano, bare onai'uma. Ebu zae'a baze'enogano hanizine, nougi'uma?

³⁷ Eḡe'a zae zi'ete'e ḡoe'a'e, vase nidu'a zuni zi'ohe: Ġiane rado'i!

14

Iesu ma'uma ibiḡa vaḡiro

(Mataio 26:1-5, Luka 22:1-2, Ioane 11:45-53)

¹ 'Ahi madaḡa'e, Pasika muiḡa* zuni | iisiti| r o'o'a | iberedi| rḡa au'ete'e muiḡa madaḡa*, mada aheu izema mougano. Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro, zuni Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa, ze 'u'uru monede, Iesu obone teadu, manoga ibiḡa vaḡiro.

² Mazaḡa ze raena'a, 'Pasika muiḡa madaḡano mene haḡai'uma. Hena vase ḡuḡuvaḡani'a utitofi'uma.'

Roḡae 'ahogani'a dehoru Iesu rana beu'iro

(Mataio 26:6-13, Ioane 12:1-8)

³ Iesu ani'e Betania neḡano, Simona, ibite lefera'a meirote'e vaseḡa ne zamaḡano radiro. Ze ehore ogau'enogano, roḡae 'ahogani'a botoroḡeta diuḡiro. Botoro hadi niḡa Alabasita*, zamaḡano'e dehoru, niḡa Narudo, naeḡa'e'e boro, e'e varadadu, Iesu vadini rana ovoe beu'iro.

⁴ Rehano vase nu de'ea bone maḡunadu, ḡadititina'a, 'Nagini u'anono'o dehoru manōḡa mode tauḡe'ohe?

⁵ A'e hoitifone, kina sinahu uḡidu (300) vitinifo. E'e |imoni|rḡa'e toheḡa o'o'a azaḡa zinifo.' 'Ouge rae roniro.

⁶ Rehano Iesu'a raena'a, 'Ago gararo'! Nougaduni ani aduga hau'ohe? Ani'e haḡai manōḡa eḡe mazao haḡaeha.

⁷ Mazaḡa tohe o'o'a azaḡani'e, zae teite iḡaiḡa radiu'ohe. Vesu'u za faizine, idaḡa. U e'e zae teite iḡaiḡa mene radi'uma.

⁸ Ani'e ane edeḡa haḡaiḡa haḡaeha. E ize mene gurogano, ani'e, dehoru eḡe ahirio ibite be'uneha, vesu'u eḡe ahiri guroga veize.

⁹ E hubehune zi'ohe. Haba nidu'a zamaḡano no'e haba'ano Badi'a hari manōḡa haramine, ani'a haḡaate'e haḡaiḡa hariḡa re'uma, ane zamaroga veize.

*Juda Isakariota'a Iesu revoharo
(Mataio 26:14-16, Luka 22:3-6)*

¹⁰ Iuda Isakariota, Iesu mazaono'o edeḡa ma'ete'e vaseḡa 'ahoga, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro vaḡe onamiro, Iesu revohanoga veize.

11 Ze e'e gōe'a igirotene, matu'e rudaro. Ebu '|iMoni|r gāni'uma' rae niro. Iuda ani, Iesu revoha'uma madaḡa manoḡa vaḡiro.

Pasika muiḡa haḡae tiro

(Mataio 26:17-19, Luka 22:7-13)

12 |iIsiti|r o'o'a |iberedi|rḡa au'ete'e muiḡa madaḡa ibi'ano, a'e Pasika zamarifine, dibu'o mamoeḡa ubuga mau'ete'e madaḡa, Iesu tahi'a tahi'a'a, Iesu ḡadiniro. 'No'e onamadu, ḡae veize Pasika ogomuḡa haḡae ti'uma?'

13 Ane tahi'a ahe uḡuze'ena'a, 'ahige rae ziro. 'Ierusalemā neḡa ito'i! Ohoze 'ahogani'a vu ḡoḡoreḡa ḡudu'oga horoni'uma. Ebu ani ḡaruna hegoto'i!

14 Ane'a diuḡi'uma neḡano, e'e neḡa vazeḡa ḡoreno'i. "Thore vazeḡa 'ahige ra'ohe. Eḡe'a, eḡe tahi'a tahi'a teite, Pasika muiḡa a'uma neḡa zamaḡa'e, nou'e'e?"

15 Ani'a hitanao ne boro zamaḡa 'ahoga ihozi'uma. Ane'a eḡe Pasika muiḡa veize, ne zamaḡa ruhine teate'e horoni'uma. De'ea haḡae to'i.'

16 Ani anine iḡunadu, ne boro itiro. Ebu Iesu'a zirote'e horoniro. Ze Pasika muiḡa ruhine tiro.

Iuda'a Iesu revoha'uma hariḡa ibite ziro

(Mataio 26:20-25, Luka 22:22-23, Ioane 13:21-30)

17 Ḡoravararotene, Iesu ani, ane tahi'a tahi'a gaubanana ahe fare teite onairo.

18 Ze ehore ogarote'e zamaḡano, Iesu'a 'ahige rae ziro. 'E hubehune zi'ohe. Za 'ahogani'a

revoni'uma. Ani, eġe teite idaġa ogau'ete'e vazegā.'

¹⁹ Ze zamaze adudaro, ebu ane ane'a, 'E mene hehe?' rae niro.

²⁰ Iesu'a naenaenzi'ena'a, 'A'e zae 'ahoga, gaubanana aheu fare zamaġano, |iberedi|r eġe teite idaġa siuvao 'u'une au'ete'e vazegā.

²¹ Eġe, Vaze Ubugani'e, buka zaġoġa zamaġano trote'e idaġano onami'uma. Rehano, eġe, Vaze Ubuga revoni'uma vazegā'e, fase vetuġaġa! Ani'e mene furerafone, manoġa.'

Zuhi'a ane mui ġonaga au tiburaro

(Mataio 26:26-30, Luka 22:14-20)

²² Ze ogarote'e zamaġano, Iesu'a |iberedi|r madu, Badi'a uminiro. Ebu |iberedi|r vahegaduni, ġahugiro. Ebu raena'a, 'Madu, ano'i. 'Adi eġe ahiri.'

²³ Hena |ivaini|r vuġa bioġa 'ahoga meiro. Badi'a mazao matu'ohanadu, ziniro. Ebu ze bio tibanono'o tahi tahe gagiro.

²⁴ Ebu Iesu'a ziro. "Adi eġe ru. Vaze ġehaġa u'ano be'ute'ohe. Eġe ru hina Goro Iziga ti'ohe.

²⁵ E hubehune zi'ohe. E |ivaini|r vuġa mene bare gagi'uma, onamo Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'anobu'u iziga gagi'uma.'

²⁶ Ebu ze badahadu, Olive maġa buau onamiro.

Iesu'a Petero niro. 'Ġa'a eġe o'ohi'uma'

(Mataio 26:31-35, Luka 22:31-34, Ioane 13:36-38)

²⁷ Iesu'a ane tahi'a tahi'a zina'a, 'ahige reiro. 'Zae nidu'a muhihe fera'uma. Mazaġa buka zaġoġa zamaġano 'ahige tiro.

“Badi'a'a mamoe ḡiane'ete'e vazēga mau runi'uma. Ebu mamoe'e ferau ḡouri'uma.”

28 Rehano e rudanadu, runeono'o bare ḡabode iḡuni'uma. E'e enogano, e ibite Galilea ona'uma, ebu zae teite hidi'uma.'

29 Petero'a raena'a, 'Vaze nidu'a muhi'e fera'uma, rehano e'e mene fera'uma.'

30 Iesu'a Petero niro. 'E hubehune ḡa'ohe. Izidi ohere kokoroku'a ḡae aheu ize, izema uganogano, ḡa'e ḡae uḡidu eḡe o'ohi'uma.'

31 Rehano Petero ani ḡoere ḡiharo. 'Nagini'a eḡe mazao fureraune, e ḡae teite ruda'uma madaḡano zuni, e'e ḡa mene rae o'o'i'uma.' Ane tahi'a nidu'a 'ouge reiro.

*Iesu Getesemane haba'ano kuraro
(Mataio 26:36-46, Luka 22:39-46)*

32 Iesu ebu ane tahi'a tahi'ani'a, Getesemane haba'a onairo. Ebu Iesu'a tahi'aḡa zina'a, 'ahige reiro. 'E kurau'e bobo, 'aha geno ehore rado'i!'

33 Ebu Petero, Iakobo ebu Ioane, zeḡe uḡidu zamaze onamiro. Onamirotene, Iesu ani zamaḡa ufeta riharo, zuni zamaḡa adudaro.

34 Ebu 'ahige rae ziro. 'E'e zamahe are rudau'ohe. 'Adao radadu, zae'a zae bare duguzo'i!'

35 Hena tahiḡa mo bade onamiro. Ebu rahao ḡuḡuradu, kuraro, raena'a, 'Idaḡa ro'idene, mada aduga 'adi mae vaḡino'i!'

36 Ebu 'ahige reiro. 'Eḡe Mama, ḡa gau nidu'a haḡaoga edeḡa. Eḡe mazaono'o bio 'adi, gau aduga 'adi mae vaḡino'i! Rehano mene eḡe ura. A'e ḡae ura da'o haḡao'i!'

37 Hena baradu, ane tahi'a uḡidu baze'enogano, horoziro. Ebu Petero nina'a, 'ahige reiro. 'Simona, ḡa baze'ehehe? Mada tiba (1 hour) zu dugu'ogani mene idaranahehe?

38 Dugute to'i ebu kurano'i, so'oso'o ḡoe'a mene egaduni, haḡai sau'a mene haḡaifine! Zamaze'e hubehune urate'e rehano, ahirize'e zorere'ohe.'

39 Ebu ani bare onamaduni, ibite kurarote'e teige kuraro.

40 Hena ani'a bare onaadu, zeḡe uḡidu baze'enogano horoziro. Mazaḡa ubumaze'a ufeta anoziro. Ze'e aḡu'a nouge nouge Iesu naenaeni'uma.

41 Iesu'a bare onamadu, kuranadu, ḡae uḡiduḡano bare onairo. Ebu 'ahige rae ziro. 'Za ize baze'ehehe, ebu ahirize ohone'ehehe? E'e da'o. Madaḡa 'ai onaeha. Ḡiano'i! Eḡe, Vaze Ubugani'e, vaze sau'a sau'ani'a me'uma.

42 Iḡuno'i! Eme haoze onamihi! Ḡiano'i! Revoni'ete'e vazega 'ai onaeha.'

Iesu obone tiro

(*Mataio 26:47-56, Luka 22:47-53, Ioane 18:3-12*)

43 Iesu ani ize ḡoere'ete'e zamaḡano, Iuda, gaubanana aheu fare (12) vazega 'ahogani'a onairo. Vaze ḡehaḡa zuni kari ebu somori boro madu, ane teite onairo. Ze'e Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro zuni, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa ebu, vaze boro boro'a, tuḡuziro.

44 Reva vazegani'a, ane'a haḡai'uma gauga ibite ihoziro, raena'a, 'Eḡe'a hidadu, fura'inite'e

vazeḡani'e, ei'e'e. Obone to'i, ebu faine zamahu onamo'i.'

⁴⁵ Iuda'a feurirotene, Iesu vaḡe onamiro. Ebu 'Thore vazeḡa boro!' rae nina'a, fura'iniro.

⁴⁶ Ebu ze'a Iesu evo'ano obone tiro.

⁴⁷ Ane teite edau radirote'e vazeḡa 'ahogani'a, kariḡa ahase bunadu, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a tuḡure vazeḡa agatinirotene, teḡaḡa vari'e buniro.

⁴⁸ Iesu'a zina'a, 'ahige reiro. 'Za'e, ḡonore vazeḡa obone ti'ete'e teiḡe, kari ebu somori boro madu, eḡe obohe touga veize onaahehe?

⁴⁹ Mada nidu'a e'e zae teite Badi'a ḡahunohau'ete'e Neḡa zamaḡano ihozido. E'e zamaḡano za'e mene obohe tido. Rehano 'adi'e buka zaḡoḡa zamaḡano tirote'e furera'uma haḡaiḡa.'

⁵⁰ Ebu tahi'aḡa nidu'a ani muhine feraro.

⁵¹ Ohoze tahi'aḡa 'ahogani'e, Iesu ḡarunao hegotiro. Ani'e ahi'a isoḡa, rehano dabua afa'a vidaro. Iesu obone tirote'e azaḡani'a, ane zuni obone tihi reirotene,

⁵² dabuaḡa da'o meiro. Ane huga'e firina feraro.

Iudea zuhi'aḡa nidu'a nu'orarote'e nemaḡano Iesu'a edaro

(Mataio 26:57-68, Luka 22:54-55, 22:63-71, Ioane 18:13-14, 18:19-24)

⁵³ Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa ḡihi'a* u'a, Iesu zamahu onamiro. Ebu Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro, zuni vaze boro boro, ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nidu'a nu'oraro.

54 Petero ani'e, Iesu hegohegote onamiro. Ebu Badi'a ġahunohau'ete'e neġa zuhi'aġa ġihi'a ġabiri zamaġano diuġiro. Ani, ne e'ea gaue'ete'e azaġa teite ehoradu, ireo idiro.

55 Badi'a ġahunohau'ete'e neġa zuhi'aġa boro boro, zuni Iudea kanisoro azaġa* nidu'a, Iesu matite'e veize, nouge nouge kotai'uma ġoe'a vaġiro, rehano mene horoniro.

56 Mazaġa vaze ġehaġani'a Iesu ġuriro hariġa rae fureniro 'ahine, ġoereze mene tiba.

57 Ebu vaze nu'e iġunadu, Iesu ġuriro hariġa 'ahige rae fureniro.

58 'Eme'e ani'a 'ahige reirote'e iġiro. "E'e Kuru Neġa Zaġoġa* 'adi, vaze'a haġairote'e ġauġa fahadu, mada uġidu zamaġano, Badi'a ne 'ahoga, vaze'a mene haġai'uma ġauġa, ohoni'uma." '

59 Rehano e'e hariġa zuni mene idararo.

60 Badi'a ġahunohau'ete'e neġa zuhi'aġa ġihi'a'a, zeġe zamao iġunadu, Iesu ġadiniro. 'Ahige reiro. 'Ġa mene naenaenzi'ehehe? Vaze vaze 'aha'a ġoere aduga ġae rana ti'eta'a'e, ġa nouge re'uma?'

61 Rehano Iesu ani'e sifu radiro, mene naenaeniro. Badi'a ġahunohau'ete'e neġa zuhi'aġa ġihi'a'a bare ġadiniro. 'Ahige reiro. 'Ġa Keriso, emeġe'a mae ġihine'ete'e vazeġa ubuga hehe?'

62 Iesu'a naenaeni'ena'a, 'ahige reiro. 'O'e, e'e Keriso. Za'e eġe, Vaze Ubugani'a, Badi'a gigi'eta eda'e moneo, ehorite'ea horohi'uma. Ebu adure ġoze zamaġano ovaite'ea horohi'uma.'

63 Badi'a ġahunohau'ete'e neġa zuhi'aġa ġihi'a'a dabuaġa obonadu, zigiġo.* Ebu 'ahige reiro. 'Ei'e'e. Ani matite'e veize mazaġa mene vaġi'uma.

64 Badi'a ni sausaune'ete'e ġoe'a za egeha. Za nouge zamare'ohe?' Zeġe nidu'a ani maune, manoga rae reiro.

65 Ebu vaze nu'e so'abide vaniro. Ebu hena ubumaġa aute 'uadu, bouniro. Ebu 'ahige reiro. 'Ġa'e peroveta vazeġa! Ro'i! Iniu'a bou'eha?' Ebu tuġure vazeġa nu'a hena fa'oniro.

Petero'a Iesu o'oniro

(Mataio 26:69-75, Luka 22:56-62, Ioane 18:15-18, 18:25-27)

66 Petero ani'a ne 'u'uġano radirotene, Badi'a ġahunohau'ete'e neġa zuhi'aġa ġihi'a veize gaue'ete'e roġae tahi'aġa 'ahogani'a onairo.

67 Ani Petero'a ireo idirote'e horonirotene, ane ġiane runiro. Ebu 'ahige rae niro. 'Ġae zuni Iesu, Nazareta ne vazeġa teite radiudo.'

68 Rehano Petero ani e'e ġoe'a o'oniro, raena'a, 'Ġae'a nagini ra'eta'a'e, e'e aġu'a. E mene zamare'ohe.' Ebu buau'ete'e ġabiriġa ibihetaġa u'a onamiro. Ebu kokoroku'a ugaro.

69 Roġae tahi'aġa ani horonadu, ani uhiġano edarote'e azaġa bare zina'a, 'ahige reiro. 'Vaze 'adi'e Iesu mazaono'o edeġa ma'ete'e vazeġa 'ahoga.'

70 Rehano Petero'a bare rae o'oniro.

---

* **14:63** 'Adi'e Badi'a niġa sausaune'ete'e ġoe'a u'ano, Iuda azaġa haġae furenidote'e haġaġa.

Vesu'u ani uhiḡano edarote'e azaḡa, bare Petero nina'a, 'ahige reiro. 'Hubehune ḡa'e ane vase 'ahoga. Mazaḡa ḡae zuni Galilea vaseḡa.'

⁷¹ Rehano Petero ani, ḡoere huga ḡoe'a hina rae fureniro. Ebu hubehune raena'a, 'ahige reiro. 'Ḡa'a ra'ete'e ohozeḡa a'a'e, e aḡu'a.'

⁷² Ebu hena kokoroku'a bare ugaro. Ebu Petero'e Iesu'a 'ahige nirote'e ḡoe'a zamariro. 'Kokoroku'a ḡae aheu izema uganogano, ḡa'e ḡae uḡidu eḡe o'ohi'uma.' E'e zamarirotene, ani niau rudaro.

15

Pirato'a Iesu ḡadiniro

(Mataio 27:1-2, 27:11-14, Luka 23:1-5)

¹ Oheredao uzeuze, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro'a, vase boro boro, ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa, kanisoro azaḡa nidu'a teite ḡo'aniro. Ebu Iesu utadu, tutune onamiro. Roma gavana*, Iudea haba'a ḡiane'ete'e vaseḡa, niḡa Pirato, ani evora ri'iniro.

² Pirato'a ḡadiniro. 'Ḡa'e Iuda azaḡa zuhi'aḡahehe?' Iesu'a naenaenina'a, 'Ḡae'a e'e ra'ete'e.'

³ Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro'a ḡoere aduga aduga ḡehaḡa ani rana ḡoeriro.

⁴ Pirato'a hena bare ḡadiniro. 'Ḡa mene naenaezi'ehehe? Ḡiano'i, ḡoere aduga aduga ḡehaḡa ḡae rana ḡoere'ete'e!'

⁵ Rehano Iesu ani mene bare ḡoeriro. E'ebone Pirato ani doudiro.

*Pirato'a Iesu satauronoga veize tuḡuniro
(Mataio 27:15-26, Luka 23:13-25, Ioane 18:39—
19:16)*

⁶ Pasika muiḡa madaḡano iḡaiḡa, Iudea azaḡani'a umidirote'e idunaḡano, ḡutaudote'e vazega 'ahoga tuḡune bunido.

⁷ E'e madaḡano ḡu'a neḡano ḡutarote'e azaḡa teite vase 'ahoga niḡa Barabasi'a radiudo. Ani'e utitirote'e zamaḡano vase 'ahoga marote'e vazega.

⁸ Vaze ḡuḡuvaḡani'a Pirato vaḡe onairote'ea, uminiro, ane'a iḡaiḡa haḡaidote'e haḡaiḡa haḡaoga.

⁹ Pirato'a ḡadiziro, raena'a, 'Za'e zae veize Iuda azaḡa zuhi'aḡa 'omo tuḡune bunoga urate'ehehe?'

¹⁰ Mazaḡa Pirato ani edeḡa, Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro'a ane evora Iesu ri'inirota'a'e, zeḡe'a ahiahiniro 'ahine.

¹¹ Rehano Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro'a Barabasi tuḡune bunoga rae, vase ḡuḡuvaḡa ḡunuḡano inare ḡoeriro.

¹² Ebu Pirato'a hena bare ḡadiziro. 'Tena, zae'a Iuda azaḡa zuhi'aḡa rae hune'eta'a'e nougi'uma?'

¹³ Ze naenaeni houna'iro, raena'a, 'Sataurono'i!'

¹⁴ Pirato'a hena ḡadiziro. 'Nouga 'ahi? Ani nagini haḡai sau'a haḡairo?' Rehano ze bare bare houna'ena'a, 'Sataurono'i!' reiro.

¹⁵ E'ano'o Pirato ani, vase ḡuḡuvaḡa zama'a ehoroga rae, Barabasi tuḡune buniro. Ebu Iesu

ani, Pirato ḡoere idunaḡano masinadu, satauronoga veize tuḡuniro.

Uti azaḡa Iesu ḡirihoharo

(Mataio 27:27-31, Ioane 19:2-3)

¹⁶ Uti azaḡani'a Iesu gavana ne zamaḡa tutune onamiro. Ebu ze'a nabudize nidu'a huze nu'oziro.

¹⁷ Ebu dabua kanaḡa vidoharo. Vadigano'e ire renoga mae ḡuadu, ovoe redoharo, zuhi'a rouga raduni.

¹⁸ Ebu 'evore ḡihine'ena'a, 'ahige reiro. 'Iuda azaḡa zuhi'aḡa o! Mada manoḡa!'

¹⁹ Gubu hina vadigano bouniro, ebu so'abide vaniro, ebu obena hina tuḡadu, so'one kuraro. Zeḡe nidu'a tibutibe 'ouge haḡairo.

²⁰ Ebu ḡirihohau hauḡirotene, dabua kanaḡa fuhi'ohanadu, ane dabua hina bare vidoharo. Ebu satauronoga rae, tutune buniro.

Iesu satauroniro

(Mataio 27:32-44, Luka 23:26-43, Ioane 19:17-27)

²¹ Kurune ne vazega, niḡa Simona'a guni'a neḡanono'o onairo. Ani'e Alesana ebu Rufo moze. Ebu uti azaḡani'a tuḡutuḡuniro, Iesu satauro odohoga veize.

²² Ebu Iesu tutune onamiro, habaniḡa Golgota. E'e ḡoe'a hugani'e 'Vadini isiga haba'a'.

²³ Murava niḡa muro*, e'e teite tibune be'unirote'e |ivaini|r vuḡa Iesu haro, ane ahiri'a mene ufeta giginoga veize. Rehano mene gagiro.

²⁴ Ebu Iesu satauroniro. Iesu dabua nidu'a'e hadi arahohanadu, iniu'a me'uma radu, ḡahugotitiro.

25 Ani satauronirota'a'e, oherebau mone mada fu'o g̃azaḡa (9am) zamaḡano.

26 Nagini u'ano satauronirote'e g̃oe'a'e 'ahige tiro. 'IUDA AZAGA ZUHI'AḠA'

27 Ḡonore azaḡa aheu ane teite idaḡa satauroziro, 'ahoga ane eda'e moneo, ebu 'ahoga ane kauri moneo.

28 A'e buka zaḡoḡa zamaḡano tirote'e g̃oe'ani'a fureraro. 'Ahige reiro. 'Ani'e haḡae tauḡi tauḡe'ete'e azaḡa teite tibune me'odiro.'

29 Uhiḡano vitau onamirote'e azaḡani'a, vadinize mirune'ena'a, roniro. 'Ahige reiro. 'Uuu! Ḡa Kuru Neḡa Zaḡoḡa fahadu, mada uḡidu zamaḡano ohoni'uma reirote'e vazega!

30 Satauroono'o buanadu, g̃ae'a g̃ae bare ḡabo'o'i'

31 Badi'a ḡahunohau'ete'e neḡa zuhi'aḡa boro boro'a, Mose goro g̃oe'a ihoze'ete'e azaḡa teite Iesu ḡirihohau'ena'a, ḡoretitiro. 'Ahige reiro. 'Ani vaze ḡabozido. Rehano ani'a ane bare mene ḡabone'ohe.

32 Keriso, Isaraela azaḡa zuhi'aḡa, satauroono'o buano'i, emeḡe'a ḡia'adu, g̃ae mazao fioga veize.' Ane teite idaḡa sataurozirote'e azaḡa zuni ḡoere sau'a hina roniro.

Iesu'a rudaro

(*Mataio 27:45-56, Luka 23:44-49, Ioane 19:28-30*)

33 Madai madaḡa (12am) reirotene, haba nidu'a uzaboraro, onamo ḡorava madaḡa uḡidu (3pm) meiro.

34 Ḡorava madaḡa uḡidu (3pm) meirotene, Iesu'a ḡihau huario. 'Eloi, Eloi, lama sabatani?'

Ġoere e'e hugani'e, 'Eġe Badi'a, eġe Badi'a, ġa nougadu ġiahe modeha?'

³⁵ Satauro uhiġano edarote'e azaġa nu, e'e igirotene, 'ahige reiro. 'Ġiano'i! Ani Elia hune'ohe.'

³⁶ Vaze 'ahogani'a dure onaadu, vari maġa fu'ure'ete'e heuġa 'uruġa, |ivaini|r vuġa ġiġi'a zamaġano taradu, gubu somoġano autiro. Ebu Iesu ġohani haro, gagoga veize. Ebu 'ahige reiro. 'Guhiano'i, nugo ġianihi, Elia'a ovaadu, mae buni'uma ga mene.'

³⁷ Iesu ani ġihau huario. Ebu iriga re'adu, rudaro.

³⁸ Ebu e'e zamaġano, Kuru Neġa Zaġoġa 'ue'ete'e dabuaġa hitanaono'o zigau 'a'adu ovoiro, ebu aheu reiro.

³⁹ Uti vazēġa boro 'ahogani'a, Iesu satauro zamao edanadu, ġiane radiro. Ani'a Iesu'a 'ouge rudarote'e horonirotene, 'ahige reiro. 'Hube-hune vase 'adi'e Badi'a Ubuga.'

⁴⁰ Roġae nu zuni mono'o edanadu, ġianiro. Zeġe bo'aġano'e, Maria, ani Magadala neġa roġaeġa; zuni Maria, ani Iakobo zuhu'a zu Iosefa vi'ze; ebu roġae 'ahoga, niġa Salome.

⁴¹ Ze'e, Iesu'a Galilea haba'ano radirote'e madaġano, ane teite onamiro, ebu tuġureġa egoharote'e roġaeġa. Ebu Iesu teite Ierusalemna neġa erirote'e roġaeġa ġehaġa zuni e'ea.

Iesu hadi iduġa zamaġano tiro

(Mataio 27:57-61, Luka 23:50-56, Ioane 19:38-42)

⁴² Ġoravararo. A'e Bana Madaġa izema mougano, ogomu haġae ti'ete'e madaġano,

⁴³ Iosefa, Arimatea ne vazegā, Iudea kanisoro vase boro 'ahoga, ani zuni Badi'a'a ibitoha'uma madaḡa guhinrote'e vazegā. Ani Pirato vaḡe onamoga mene riharo. Ani onamadu, Iesu ahiri umidiro.

⁴⁴ Pirato ani, Iesu'a hube rudana ga mene rae zamariro. Uti vazegā boro 'ahoga hunadu, Iesu'a hube rudana ga mene rae ḡadiniro.

⁴⁵ Ani mazaono'o Iesu'a rudarote'e igirotene, Iosefa tuḡuniro, Iesu ahiri mouga veize.

⁴⁶ Iosefa ani, dabua 'uruḡa manoḡa hoitiro. Iesu satauroono'o mae bunadu, dabua hina 'umiro. Ebu hadi iduḡa zamaḡano tiro. E'e iduḡa'e vatava hu'irote'e iduḡa. Ebu hadi boro hina idu ibihetaḡa kiune 'uiro.

⁴⁷ Maria, Magadala ne roḡaeḡa, zuni Maria, Iosefa vi'a, anianine Iesu tirete'e haba'a ḡiane radiro.

16

Iesu'a bare ḡabode iḡuniro

¹ Bana Madaḡa madaḡa hauḡirotene, Maria, ani Magadala neḡa roḡaeḡa, zu Maria, ani Iakobo vi'a, ebu roḡae 'ahoga, niḡa Salome, zeḡe uḡiduni murava hohoḡa manoḡa hoitiro, Iesu ahiri zauhohanoga veize.

² Fura madaḡano, irarivotene, ze'e idu haba'a onamiro.

³ Zeḡe da'o neneḡaniro, raena'a, 'Iniu'a idu 'uoga hadiḡa 'omo kiune vaḡinofi'uma?'

⁴ Ebuni ze'a dude iḡunivotene, hadi'e avo'ao kiune touga horoniro. Hadiḡa'e boro bagaḡa.

⁵ Zeḡe huga idu haba'a zamaḡa diuḡirotene, ene maraḡaḡa 'ahogani'a, eda'e moneo ehorirote'e horoniro. Dabuḡani'e 'uruḡa bagaḡa zuni faḡa bagaḡa. Rogae uḡidu ai vineze de'oriro.

⁶ Rehano ani'a ziro, raena'a, 'Ago rihano'! Za'e Iesu, Nazareta neḡa vazeḡa, satauronirote'e vazeḡa vaḡe'ohe. Ani ai ḡabode iḡuneha. Ani 'adao o'o'a. Ane ahi'a tirote'e iḡu'a ḡiano'!

⁷ Ai onamo'! Iesu tahi'a tahi'a ebu Petero zo'! 'Ahige rae zo'i, "Iesu'a ibite Galilea onami'uma. E'eabu'u, ani'a zirote'e idunaḡano, ane teite hidi'uma." '

⁸ Ebuni zeḡe huga idu haba'anono'o ferau buaro, mazaḡa ahirize rereraro, ebu vineze zuni de'oriro. Ebuni ḡoere 'ahogani zuni vaze 'ahoga mene ziro, mazaḡa riharo 'ahi.

Iesu'a Maria, Magadala ne roḡaeḡa mazao fureraro

⁹ Fura madaḡano, oherebau uzeuze, Iesu ani ḡabode iḡuniro, ebuni Maria, Magadala ne roḡaeḡa, ani mazao ibite fureraro. Ani'e vine sau'a fu'o tu aheu fare (7) ane mazaono'o hegoze buzirote'e roḡaeḡa.

¹⁰ Ani onamadu, Iesu teite radiudote'e azaḡa, zeḡe zamaze are'ena'a, niarote'e zizugano ziro.

¹¹ Ze'e, Iesu ai runeono'o bare gabode iḡunirote'e, zuni Maria'a ani horonirote'e hariḡa iḡiro. Rehano ani ḡoere mene mae ḡihiniro.

Iesu'a ane mazaono'o edeḡa ma'ete'e vazeḡa aheu mazao fureraro

12 Vesu'u ani anine Ierusalemene ne guni'aḡa on-amirotene, Iesu'a zeḡe zamao fureraro, rehano iraga'e nufiro.

13 Ani anine baradu, nabudize ziro, rehano zeḡe ḡoere mene mae ḡihiniro.

Iesu'a ane tahi'a tahi'a tuḡuziro

14 Hena mada 'ahogano, Iesu tahi'a gaubanana tiba fare (11) ze'a ogaudote'e zamaḡano, Iesu'a zeḡe mazao fureraro. Ebuni ta'iro zini ḡoreziro, vase ḡoere rae mode'ete'e u'ano, zuni zeḡe'a fefene'ete'e u'ano. Mazaḡa ani'a ḡabode iḡunirote'ea horonirote'e azaḡa ḡoere'e mene mae ḡihiniro.

15 Ani'a ziro, raena'a, 'Haba nidu'a onamo'i! Hari manoga, vase nidu'a mazao haramo'i!

16 Haramo mae ḡihini'uma zuni bapati-zoni'uma vaseḡani'e, Badi'a'a ḡaboni'uma. U mene mae ḡihini'uma vaseḡani'e, Badi'a kota boro madaḡano, ibiḡani'a tura'uma.

17 Haramo mae ḡihini'uma azaḡani'e haḡai nu badega 'adi haḡai'uma: vine sau'a eḡe niḡano hegoze buzi'uma, ago izigano ḡoeri'uma,

18 mohe sau'a mae ḡihini'uma, rune muravaḡa gagi'uma, rehano mene sausauzi'uma, 'evoreze uḡi azaḡa ragano ti'uma, ebu manori'uma.'

Iesu'a adure itiro

19 Zuhi'a Iesu'a ḡoreze haḡirotene, Badi'a'a ani adure ḡoha, mae ḡihine itiro. Ebu Badi'a eda'e moneo ehoriro.

20 Ze ai onamadu, haba nidu'a zamaḡano haramiro. Zuhi'a Boro zuni zeḡe teite gaue tibu-raudo, ebuni gigi'a inaraḡa haḡae'ete'e haḡaiḡa hina zeḡe ḡoere idaneete.

Uare Bible
Portions of the New Testament in the Uare language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Uare long Niugini

Copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Uare

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 13 Dec 2023

c398f744-e34b-525a-a9fe-d04e84ab7b13